

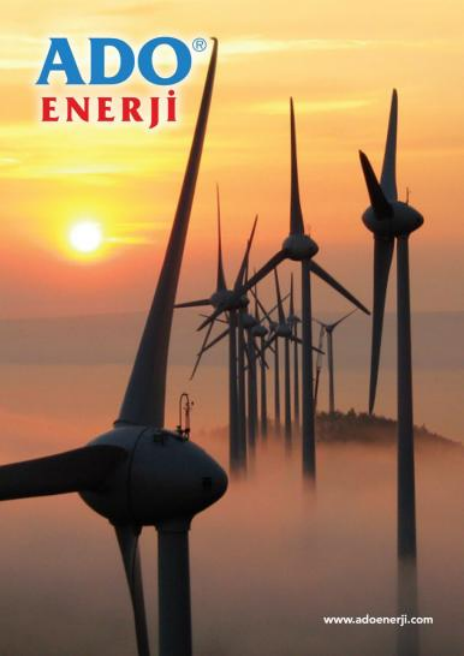
TÜRKİYE RÜZGAR ENERJİSİ BİRLİĞİ
TURKISH WIND ENERGY ASSOCIATION

Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektör Toplantısı
19 Şubat 2014

SONUÇ RAPORU

www.tureb.com.tr

The image features a series of wind turbines in silhouette, arranged in a perspective line that recedes into the distance. The background is a warm, golden sunset or sunrise sky with a bright sun low on the horizon. The overall mood is serene and emphasizes renewable energy.

ADO[®]
ENERJİ

www.adoenerji.com

ÖNSÖZ

Değerli Rüzgar Enerjisi Sektör Paydaşları,

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği olarak yılda birkaç defa düzenlediğimiz, lisans, işletmede ve inşaat halindeki rüzgar enerji santrallerinin karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektör Buluşması (TÜRES 2014/1), 19 Şubat 2014 Çarşamba günü Sheraton/Ankara Oteli'nde gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Enerji Komisyonu Başkanı Sayın Halil MAZICIOĞLU ve T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Tamer YILDIZ'ın açılış konuşmalarını yaptığı Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektör Buluşmasına, 118 firma temsilcisi ve Kamu Kurum yetkilileri ile yaklaşık 200 kişi katılmıştır.

Sektör Sorunlarının ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü toplantımızda; Sayın Ahmet OCAK (EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı, Sayın Yusuf CERAN (Orman ve Su İşleri Bakanlığı DKMP Daire Başkanı), Sayın Enver ERKUL (TEİAŞ APK Daire Başkanı), Sayın Sebahattin ÖZ (YEGM Daire Başkanı) ve Sayın Ergün AKALAN (EİGM Enerji Yatırımları Daire Başkanı) konuşmacı olarak yer almışlardır.

Toplantımızda;

1. Orman ve Su İşleri Bakanlığı izinlerinde yaşanan sıkıntılar
2. Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde yer alan 2 Mayıs sendromu
3. Çeşme Yarım Adası'ndaki halk tepkileri
4. RES saha değişimleri konusunda ÇED izinleri
5. Ölçüm İstasyonu kurmak için Orman ve Su İşleri Bakanlığı izinleri

konularına değinilmiş ve kamu yetkililerine sorunlar ve çözüm önerileri aktarılmıştır.

Toplantımızda görülpülen konular **"2 Mayıs Sendromunun Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektörüne Etkileri"** ve **"Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yayınlanan 03.03.2014 tarih ve 2014/1 Sayılı Genelgenin Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektörüne Etkileri"** adı altında raporlanarak, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, TBMM Enerji Komisyonu Başkanlığı, TBMM Çevre Komisyonu Başkanlığı ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na iletilmiş, sektör ile paylaşılmış ve kamuoyuna sunulmuştur.

Bu yayınlamada; Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektör toplantımızda ait konuşmalara ve toplantı sonunda hazırlanan raporlarımıza yer verdik.

Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektör Buluşması (TÜRES 2014/1)'na destek veren kurum ve kuruluşlara, toplantımıza katılanlar ile bizleri onurlandıran siz değerli misafirlerimiz ve değerli konuşmacılarımıza teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

TÜRKİYE RÜZGAR ENERJİSİ BİRLİĞİ (TÜREB)

Mustafa Sencer ATASEVEN

Yönetim Kurulu Başkanı

1.BÖLÜM

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Mustafa Sordar ATASEVEN

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği Yönetim Kurulu Başkanı

Sayın Bakanım, Sayın Enerji Komisyonu Başkanımız, Sayın EPDK Başkanımız ve Kurul Üyelerimiz, saygı değer bürokratlarımız, değerli yatırımcılar, değerli tüketiciler, finans kuruluşları ile kurumların bürokratları, değerli basın mensupları, hepimiz Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektör Toplantısına hoş geldiniz.

Bizler Ülkemizde rüzgar enerjisi potansiyelini ekonomiye kazandırmak adına çalışmalar yürütüyoruz, herkes destek veriyor burada bulunan bütün salondaki temsilciler destek veriyor öncelikle bundan ötürü herkese aynı şeyi teşekkür etmek istiyorum. Az önce görmüş olduğunuz görüntüler Kasım ayında gerçekleştirdiğimiz Türkiye Rüzgar Enerjisi Kongresi (TÖREK 2013)'den ufak bir anekdot. Buradaki amacımız ilgili Ülkemizde rüzgar enerjisine çıkmak ve rüzgar enerjisi bilinci haline getirmek de geliştirmek. Biz burada Avrupa Birliği Başkanı, Uluslararası Yenilenebilir Enerji Birliği Başkanı, Sayın Bakan Yardımcımız, eski EPDK Başkanımız, ayrıca bir önceki Enerji Komisyonu Başkanımız, Bakanımıza huzurlarınızda rüzgar enerjisine olan desteklerinden dolayı ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Sizde takdir edersiniz ki bunca üst düzey kişi böyle bir etkinlikte wind soccer da oynatmak ve ilna etmek çok kolay olmadı. Ben çok kısa neler yapıyoruz, ne olup ne bitiyor onları bir dize getireceğim. Ardından söz çok fazla uzatmadan, Sayın Enerji Komisyonu Başkanımıza ve Sayın Bakanımıza bırakacağım.

Evet, neden rüzgar enerjisi? Neden?

Birincisi; hepimizin bildiği gibi çok küresel kalıplamış bir laf, iklim değişikliğinde mücadelede olumlu etkisi. Bu elbette yarı çocuklarımıza iyi bir dünya bırakmak istiyorsak rüzgar enerjisine yatırım yapmalıyız ve rüzgar enerjisi bilinci Ülkemizde artırılmasını sağlamalıyız.

İkincisi; karbon salıvrının azaltılmasındaki önemli ve olumlu etkisi. Bilindiği gibi Ülkemizdeki elektrik enerjisinin büyük bir çoğunluğu termik kaynaklardan üretiliyor ve Ülkemizde olduğu gibi diğer ülkelerde de ciddi anlamda karbon salıvrımız var. Rüzgar enerjisiyle bunu en aza indirmek mümkün olabilecektir.

Şimdi son üç madde özellikle 3, 4. ve 5. maddeler bizim açımızdan Ülkemiz açısından çok önemli. Stratejik açıdan bağımsız bir enerji kaynağı olması, bu tür enerji kaynağı bütün yerli enerji kaynağımız esstği zaman elektrik enerjisini elde ettiğimiz bir kaynak. Bilindiği gibi elektrik üretimimizin yarısından fazlasını doğalgazdan üretiliyoruz ve stratejik olarak düşündüğümüzde enerji çeşitliliğini arttırmamız lazım. Yenilenebilir enerji potansiyelimiz bunun için çok iyi bir örnek çok iyi bir kaynak. Bunun içinde de rüzgar enerjisi önemli ölçüde yer alıyor. Üç tarafı denizlerle çevrili ve özellikle Ege kıyılarında dağlara dik olması nedeniyle hava koridorları oluşuyor. Bu nedenle Avrupa'ya göre %25, %30 rüzgar enerjisi potansiyelimiz var ve bunu en iyi şekilde değerlendirmemiz lazım. İkincisi az önce de değindim; yerli kaynağımıza, kaynağına para vermiyoruz, kaynağına para vermediğimiz için de dışarıya ithalat nedeniyle dövizimiz gitmiyor, paramız cebimizde kalıyor. Bunun için rüzgar enerjisini önemsiyoruz, Sayın bürokratlarımız, Sayın yatırımcılarımız önemsiyor, EPDK önemsiyor ve Sayın Bakanlığımızda bize çok destek veriyorlar. Bu açıdan çok önemli, Ülkemizde en son çıkan yerli katkı yönetmeliğiyle de rüzgar yatırımlarının %40'ını rüzgardan üretmeye başladık. Nedir bu %40 diye soracak olursanız özellikle kanat ve kulelerin yerli olarak gerçekleştirilmesi, rüzgar türbin fiyatında ki ağırlığı

yaklaşık %40. Bu tabii enerjiyi süreçte daha da iyi noktalara gelecek. Sonuncusu ve en önemli, bir kere kaynağına para ödemediğimiz için uzun bir enerji kaynağı ve sürdürülebilir bir enerji kaynağı. Bizim, halka bu bilinci yerleştirmemiz lazım ve ne kadar rüzgar enerjisi artarsa, toplam içerisindeki elektrik üretimi içerisindeki ağırlığı ne kadar artarsa elektrik fiyatını o kadar aşağı çekeceğini düşünerek rüzgar enerjisini hepimizin desteklemesi lazım.

Şimdi Sektör toplantıları yapıyoruz bu yıl üçüncüsünü gerçekleştireceğiz. İkinci 17 Ocak 2012 tarihinde Enerji Bakanlığımızın ev sahipliğinde Enerji Bakanlığı bir nolu salonunda gerçekleştirmiştiğimiz hatırlarsanız. Şimdi onun bir sonuç bildirgesi var hepimizin bildiği gibi bunu bir kitapçık haline getirdik ve sonuç bildirgesi olarak da yayımladık. Şimdi sonuç bildirgesine baktığımızda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yerli katkı ile ilgili, uygulanabilir bir ikinci mevzuat hazırlanmasını talep etmiştik. Bakanlığımıza bağlı Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü; ilk önce biliyorsunuz %100 yerli olması gerekiyordu, bir yönetmelik değişikliği ile %55'e geçti bunu daha sonra da sertifika sorunumuz vardı, sertifika sorununu da geçtiğimiz Kasım ayında ki yönetmelikle çözdük ve şu anda yerli katkı ile uygulanabilir bir yönetmeliğimiz var. Dolayısıyla 2012'de aldığımız kararlardan bir tanesini hayata geçirmiş olduk bunun takipçisi olduk, Bakanlığımız destek verdi, yönetmelik değişiklikleri ile çuan da yatırımcılarımız yerli katkıdan yararlanabiliyorlar. İkincisi, TBMM Enerji Komisyonumuz tarafından yerli katkı ile teşvikin 2012 yılı içerisinde 2020'ye kadar uzatılmasını istemiştik. Bunu 2012'de yapamadık ama sağ olsun Meclis Enerji Komisyonumuzda büyük destekler verdi, geçtiğimiz yıl içerisinde Bakanlar Kurulu Kararıyla bunu da yerli teşvikin süresi 2015 yılının sonuna kadardı, 2020 yılı sonuna kadar işletmeye alınan rüzgar santralleri için verdiler. Bu maddeyi de hayata geçirmiş olduk. Bir sonraki madde EPDK tarafından radarla ilgili süreçlerin hızlandırılmasıyla ilgili çalışma yapılması, o dönemdeki EPDK Başkanımız ve Kurul Üyelerimiz bununla ilgili ciddi çalışmalar yaptılar. Elektrik dairesi uzmanlarımız, daire başkanımız, grup amirimiz ciddi çalışmalar yaptılar, süreçler hızlandı. Hiemen akabinde MİT ile ilgili sıkıntımız çıkmıştı, sağ olsun onlar da Enerji İşleri Genel Müdürlüğümüz ele aldı ve radarla ilgili süreçlerimizde şu anda bir tikanıklık yaşamıyoruz. Bir diğer madde de 2012 tespitlerimizdir bunlar, kitapçığın arkasındaki sonuç bildirgesinden alınmıştır bu slaytlar, TEİAŞ tarafından rüzgar enerjisiyle ilgili havza planlaması yapılmıştı. Bugün de baktığımızda yeni müracaatlar için 3000 MW'lık bir kapasite planlaması yapıldı ve yeni müracaatlar için 3000 MW'lık bir kapasitemiz var, şu anda yatırımcılarımızda bununla ilgili çalışmalarını yapıyorlar. 2015'in Nisan ayı itibarıyla EPDK tarafından bununla ilgili müracaatlar alınacak. Son beş yıla baktığımızda ve önümüzdeki süreçlere baktığımızda artık ülkemizde sürdürülebilir rüzgar enerjisi sektörü var. Şimdi gelelim Hatay'da ki toplantımıza 15 Şubat 2013 tarihinde Hatay'da gerçekleştirdiğimiz toplantımızda hangi kararlar alınmıştı bir onları hatırlayalım. Lisans alıp yatırım yapmayanlar için yaptırım olması diye bir sonuç çıkmıştı. Bugün baktığımızda elektrik piyasasındaki kanun değişikliğiyle ön lisans getirildi ve elinde lisans tutup yapmayanlar için bir yaptırım oluştu bunun olumlu yansımaları da oldu, olumsuz yansımaları da oldu. Toplantının ikinci bölümünde bunları da tartışacağız, dile getireceğiz. Yatırım aşamasındaki bürokratik süreçlerin sadeleştirilmesi gerektiğinin tespitini yapmıştık. Bunda bir takım yollar aldık ama daha almamız gereken yollar var. Bu konuda da tüm bürokratlarımızın, EPDK'nın ve Enerji Bakanlığımızın desteğini rica ediyoruz. Bir tek Enerji Bakanlığımız ve EPDK değil bağlı kurumlar da, Çevre Bakanlığımız olsun Orman ve Su İşleri Bakanlığımız olsun onlarında desteklerini rica ediyoruz. Yerli katkı mekanizması yeniden düzenlenmeli 2023'e uzatılmalı diye aynı yani 2013'de aldığımız karar burada da yinelemiştik, onunda çözülüğünü sizlere ilettim. Kamu arazilerinin öncelikli kamulaştırılmasında Başbakanlıkta süreçlerin uzaması nedeniyle yetkinin Enerji Bakanlığımıza verilmesi, ya da EPDK ya verilmesiyle ilgili bir talebimiz var. Bununla ilgili bir ilerleme kaydedemedik. Umuyoruz önümüzdeki günlerde ya Başbakanlıktaki süreçlerin hızlandırılmasıyla ilgili bir çalışma yapabiliriz ya da bu yetkiyi Enerji Bakanlığımıza ya da EPDK ya verilmesiyle ilgili mevzuatı hayata geçirmiş olunuz. Rüzgar ölçümüne ilgili sorunlar giderilmeli diye Şubat'taki

Sektör Toplantısında bir konu gündeme gelmişti bu da Meteoroloji Genel Müdürlüğü ve Yenilenebilir Genel Müdürlüğünün ortak çalışmasıyla bu sorunumuzda ağıd, belli bir düzene girdi. Yatırımcılar ölçüm istasyonlarını kurup sahalarını geliştiriyorlar. Şimdi bunlar Sektör Toplantılarında tespit ettiğimiz sorunlardı. Sonrasında, bugün için özellikle Sayın Bakanımın, EPDK Başkanımın, Komiyon Başkanımın da daymasını istediğimiz, dört ana sorunumuz var bizim. Bunlara çözüm getirilmesini talep ediyorum, çözüm getirilmesini istiyoruz. Akabinde elbette öğleden sonra daha derin daha detaylı tartışacağız. Bunlar ana başlıklar bize bugüne kadar yansıyan sorunlar içerisinde.

Birincisi; Maalesef Orman izinlerimizde yaşanan sıkıntılar. Orman Bakanlığımızın temsilcileri de burada. Bir bir komiyon oluşturduk Sayın Orman Bakanlığı Müsteşarımızın Başkanlığında, hem kurumlardan hem de özel sektörlerden temsilcilerin katılımıyla. On aydan fazla süredir bekleyen rüzgar yatırımlarımız var. Bunlara bir çözüm istiyoruz, bunlara bir çözüm istiyoruz, bunlara bir çözüm istiyoruz! On aydan fazla süredir bekliyorlar, geçen seneyi 645MW'la kapattık burada takılmıyadı ben inanıyorum ki 1000 MW'ın üstünde rüzgar santraliyle geçen seneyi kapatmış olacaktık. İlerlemeler var ama çözüm noktasında da somut adımlar atılması lazım. Bu konuya dikkatinizi çekmek istiyorum.

İkincisi; Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde yer alan 2 Mayıs sendromumuz. Şimdi hepimizin bildiği gibi Elektrik Piyasası Kanununda ki değişikliğin akabinde EPDK Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği ile ilgili bir geçici madde koydu. 2 Mayıs tarihine kadar, yönetmeliğin yayımlandığı tarihten altı ay soruları oluyor, bu süresi bitmiş projeler için. 2 Mayıs tarihine kadar lisansları ve lisans için izinlerini, inşaat izinlerini almış projeler, projelerine devam edebilecek, bu tarihe kadar alamayanların projeleri düşecek. Şimdi burada yatırımcılarımızın bir sıkıntısı var. Birincisi omandaki özellikle Doğa Koruma MİS Parklar da İstanbul ve Gelişim Bölgesinin kapatılması ilgili söylentiden dolayı on aydır süreçlerin beklemesi nedeniyle. İkincisi Orman İşleri Genel Müdürlüğü tarafında yüksek miktarda harç miktarları alması nedeniyle, bekleyen yatırımcılarımız var. Bir diğer konu imar izinleriyle ilgili yerel belediyelere gidiyorlar, belediye seçimleri nedeniyle, belediyelerimiz çok yoğun ve izin alamıyorlar. Bundan dolayı da 2 Mayıs sürecine muhtemelen bunlar yetişemeyecekler. Bazı belediyelerimiz de merkez belediyelere bağlanacaklar, bundan dolayı yatırımcılarımız bekliyorlar ve izin alamıyorlar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gidiyorlar imar izinlerini alması için, orada da Bakanımın değişmiş olması ve kadrolarda değişikliğe gidilmesi nedeniyle süreçlerin ilerleyememesinden dolayı şuan da yatırımcılarımız, gerek imar izinleri gerekse orman izinleri konusunda sıkıntılar ve 2 Mayıs sendromu da ortada. Bu konuya EPDK ve Enerji Bakanlığımız arasında bir çözüm arıyoruz. Elektrik Dairesi Başkanımız, Ahmet Hoca'ya gittiğimizde, bana gelmeyin diyor. Şimdiden söylüyorum sorunumuz var, 2 Mayıs da lisanslar iptal olur. Biz yoldayız ama kamudan kaynaklanan izinler nedeniyle bu yolu aşamıyoruz. Burada da gerek EPDK'dan gerekse Enerji Bakanlığımızdan bu soruna çözüm getirilmesini talep ediyoruz.

Üçüncüsü; Çeşme Yarım Adasında halk tepkileri var. İtina etme çalışmaları için Sayın bürokratlarımızla gittik. İnşaat izinleri alıp da sahaya giremeyen yatırımcılarımız var. Halkla karşı karşıya gelmek istemiyorlar, onların temsilcileri de buradalar. Bunlar da ciddi MW'lar oluyor. Burada da bürokratlarımızın, Bakanlığımızın, EPDK'nın desteğiyle, halkı bilgilendirme toplantılarıyla, sivil toplum kuruluşlarımızla birlikte, halkı bilgilendirip, bilgilendirip bu sorunumuzu da birlikte aşmayı öngörüyoruz.

Bir diğer sorunumuzda biliyorsunuz saha değiştirmeye EPDK'nın imniyle imkan tanındı. Sahasında problem olan lisanslı projelerin sahasının problem olan kısımdan kayması yönünde bir kararla şuan da yatırımcılarımız hayata geçirebiliyorlar. Ama bir sıkıntımız daha var. Uygun bulmada olanlar var, yani ÇED'ini alamadığı

için lisansa geçemiyor, dolayısıyla lisanslı olmadığı için de sahasını kaydıramıyor. Şuan da bu tarzda olan projelerimiz var.

Ormanlarla ilgili bir sıkıntı daha var onu atladım. Yatırımcılarımız ya da proje geliştiricilerimiz yeni müracaatlar için mesela ölçüm istasyonu kurmak üzere müracaat etmek istiyor, fakat Orman'dan izin alamadıkları için bu sahaya maalesef ölçüm istasyonu da kuramıyorlar ve yeni müracaat sürecini de yakalayamıyorlar. Kuşaca ana başlıklarımız bunlar. İkinci bölümde karşılıklı soru cevapla, çözüm yollarını ve sorunları daha da genişleteceğiz.

Ayrıca Rüzgar Enerjisi Birliğinin yıllık bir etkinliği EWEA 2014 Barcelona'da biliyorsunuz, yurt dışında ki etkinliklerde ülkemizi temsil ediyoruz. Kamu kuruluşlarımızdan ve özel sektörlerden temsilcilerimiz oluyor ve delegasyonla gidiyoruz. Bakanlığımız bu konuda bize çok büyük destek oluyor, kendilerine teşekkür ediyoruz. Bu yılda 10-13 Mart'ta yine bir Türkiye Pavilyonu açmayı planlıyoruz, katılımlarınızı bekliyoruz. Birimle delegasyonda yer almak isteyen arkadaşlarımız TÜREB ile irtibata geçip, detayları oradan öğrenebilirler. Bir de hepinizin bildiği gibi, bu yıl üçüncüsünü düzenleyeceğiz, 5 ve 6 Kasım da 2014'de Türkiye Rüzgar Enerjisi Kongresini düzenliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum ve konuşmalarını yapmak üzere Sayın Enerji Komisyonu Başkanımız Halil Mazicioğlu'na hem hayırlı olsun diyoruz hem kürsüye davet ediyoruz efendim.

Halil MAZICIOĞLU

TBMM Enerji Komisyonu Başkanı

Sayın Bakanım, değerli bürokratlarımız, Saygıdeğer katılımcılar, basınımızın güzide mensupları, Başkan seçildikten sonra ilk konuşma Türkiye Rüzgar Enerjisi Derneği'nde kismet oldu. Sayın Bakan'ım benim ilk konuşmam, inşallah beraber omuz omuza, sorunlar çerçevesinde bürokratlarımız ve bakanlığımız ile birlikte bu sorunların çözümleri konusunda hep birlikte çalışacağız.

Sözlerine başlarken aranızda bulunmaktan duyduğum memnuniyeti arz etmek istiyorum, toplantının hayırlara vesile olmasını temenni ediyor öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynaklarının gücünün arttırılması açısından bu toplantıyı düzenleyen Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği, Başkanı ve yönetimine huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum.

Günümüzde enerji ihtiyacı, küreselleşme, hızla artan nüfus, kirlenme ve sanayileşme ile bağlantılı olarak giderek hızla artmaktadır. Artan enerji tüketiminin büyük bir kısmı gelişmekte olan ülkeler tarafından oluşturulmaktadır. Enerji tüketimi ve üretimi bu artışa paralel olarak başkımızın da belirttiği gibi karbondioksit emisyonunu da hayli fazla artmaktadır. Rüzgar gücünden elektrik üretimi, yaşanan teknolojik gelişmelere bağlı olarak ekonomik değer kazanması sadece enerji sektörüne değil aynı zamanda ekolojik dengenin bozulmadan korunmasına da ciddi bir katkı sağlamaktadır. Çevre ve iklim değişikliği konusunda, dünya genel ısınsın 2 derece artmaması için enerjide üretim kadar çok önemseydiğimiz enerjide tasarıfta çok önemlidir. Türkiye OECD ülkeleri içinde geçtiğimiz 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke konumundadır. Enerjiye olan talepteki artış oranı sıralamasında dünya ülkeleri arasında Çin'den sonra ikinci

arada yer almaktayız. Türkiye'nin petrol, doğal gaz, kömür gibi hidrokarbon kaynakları mevcut ama giderek de artan talebi karşılamakta zorlanmaktayız. Dolayısıyla enerjide ciddi bir dış kaynaklara bağımlılığımız söz konusu ve birinci enerjide %73-72 oranında da ithal kaynaklara bağımlılığımız mevcutken yenilenebilir ve diğer alternatif enerji kaynaklarının kullanımı, kaynak çeşitliliğini, yerli teknolojilerin geliştirilmesine, yerli kaynakların arama faaliyetlerini ve enerji verimliliğini artırılmasının özel bir önem verilmesi gerektiğine inanıyorum. Sürdürülebilir bir gelecek için yenilenebilir enerji kaynaklarından mümkün olduğu kadar çok faydalanılması gerekmektedir. Sürekli artan enerji talebini karşılamak ve ithalatı azaltmak için 48.000 MW olarak belirlenen bütün potansiyelimizi en kısa sürede devreye almamız gerekiyor. Rüzgar enerjisi ülkemizde yeni gelişen bir sektördür. 2010 Yılında 1.320 MW kurulu rüzgar enerjisi kapasitesine sahip olan ülkemiz 2011'de 1.805 MW, 2012'de 2.312 MW kapasiteye ulaşabildi. 11 yılda çok önemli yasal düzenlemeleri sektörle birlikte hayata geçirdik. Biraz önce Bakanımızın da belirttiği gibi 2020 yılına kadar uzatılması veya yenilenebilir enerji kaynaklarına teşvik sisteminin olmaması ayrıca yapılan üretimde mekanik veya elektromekanik kısımlarda yerli üreticiler desteklememiz bu örneklerden bir kağıdır. 2013 yılında 646 MW rüzgar santrali işletmeye alınarak yıl sonu itibarıyla 2.958 MW kurulu güce sahip 61 adet rüzgar santrali, inşa halinde de 980 MW kurulu güce alt 35 adet rüzgar santrali bulunmaktadı. EPDK tarafından lisans verilmiş 9.676 MW'ı aşan kurulu güçte 265 adet rüzgar enerjisi santral projesi de bulunmaktadır. 2023 yılı hedefimiz olan 20.000 MW kurulu güce ulaşmak için 2015 yılında EPDK tarafından alınacak yeni müracaatlar için TEİAŞ tarafından 3.000 MW rüzgar enerjisi projeleri ile ilave kapasite açıklanmıştır. Türkiye'nin 64.200 MW elektrik üretim kapasitesindeki payı %5 seviyesine yükselmiştir. Ciddi anlamda rüzgar potansiyeli olan ülkemizde sadece rüzgar yatırımlarının değil, rüzgar sanayisinin de gelişimine katkıda bulunmamız gerekiyor. Türkiye'de 11.000 MW mevcut proje stoku ve ulusal hedefi 2023 yılında 20.000 MW olan rüzgar enerjisi kapasitesi ile Avrupa'nın en önemli rüzgar pazarıdır Türkiye. Türkiye'nin kendi bölgesinde bir enerji üssü haline gelmiş olması Türkiye'de ki yatırım fırsatlarının geliştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Rüzgar gibi, Bakanımız da bahsettiği üzere kendinize has bir kaynağın en ekonomik ve en hızlı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum. Bu toplantıda alınan kararların ümit ediyorum ki, yönetmeliklerin pratik hale gelmesi, kanun ve stratejinin amacına ulaşmasına da hizmet etmektedir. Yine biraz önce Bakanımızın belirttiği gibi, Orman izinlerinde yaşanan sorunların giderilmesi, EPDK Lisans Yönetmeliğinde ki bazı sorunların da çözüme kavuşması canı gönülden ben de komisyon başkanı olarak istiyorum ve bunun içinde değerli başkan ve üyeleriyle omuz omuza çalışmaya hazır ve nazır olduğumuzu komisyonum adına söylemek istiyorum. Ayrıca burada izlediğim bir şey, sorunların genellikle Enerji Bakanlığı'ndan olmadığını görmekte benim de dikkatimi çekti herhalde sizinde dikkatini çekmiştir. Yani bir Ormanla ilgili olması bizim bu konuda komisyon olarak da Sayın Orman Bakanımızla görüşmemiz gerektiğine canı gönülden inanıyorum. Değerli katılımcılar bu duyuru ve düşüncelerle sözlerime son verirken katılmanızdan dolayı teşekkür ediyor, birik ve beraberliğimizin devamı dileyiyle hepinize selam ve saygılarımı sunuyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN;

Başkanımız hem yeni Başkan olmuş hayırlı olsun diyeceğiz hem konuşmasını yapmış, ama çok az ses çıkıyor salondan, kuvvetli bir alkış alabilir miyiz Sayın Halil Mazıcıoğlu'na. Yani yeni görevinde de rüzgara destek vereceğini söyledi daha kuvvetli bir alkış almamız lazım. Çok teşekkür ediyoruz. Sayın Orman ve Su İşleri Bakanımızın bir telgrafı var, arzu ederseniz onu sizlerle paylaşmak istiyorum;

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı'na,

Göndermiş olduğunuz nazik davetinizi aldım, yakın ilginize çok teşekkür ederim. Katılmayı ziyadesiyle arzu etmeme rağmen daha önceden belirlenen programım nedeniyle aranızda bulunamayacağım. Bu vesileyle

19 Şubat 2014 tarihinde düzenleyeceğimiz Rüzgar Enerjisi Sektör Buluşması Toplantısının başkanı geçmesi ve amacına ulaşması temennisiyle şahenizde bütün davetilerinize selam ve sevgilerimi sunarım. Prof. Dr. Veyisel EROĞLU, Orman ve Su İşleri Bakanı.

Değerli sektör temsilcileri, Sayın Bakanımız, huzurlarınızda konuşmalarını yapmak üzere, kuvvetli bir alkışla kürsüye davet ediyoruz efendim.

Taner YILDIR

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Enerji Komisyonu Başkanımız, EPDK'nın Değerli Başkan ve Üyeleri, Sayın Müsteşar Yardımcımız, kamu kurum ve kuruluşların değerli temsilcileri, kıymetli mesai arkadaşlarımız, TÜREB'in Başkan ve Üyeleri, yatırımcılarımız, finansman temin edicilerimiz ve bu sektöre katkı koyan değerli arkadaşlarımız, kamu ve özel sektörün değerli temsilcileri, kıymetli basın mensupları

hepinizi saygıyla sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Öncelikle, rüzgarla alakalı ve yenilenebilir enerji kaynaklarıyla alakalı yapılan bir toplantıda bir arada olmak her birimizin doğru yaptığı işler hanesine yazılabilecek en önemli kalemlerden bir tanesidir, çünkü dünyada enerji güç dengelerini değiştirebilen ve aynı zamanda toplumun dinamiklerinde aynı şekilde etkileyen bir yapıdadır. O enerji kaynaklarına ihmal edip etmediğiniz, yeni kaynaklardan üretim üretilmediğiniz, ülkenin zenginliği, gelişmesi ve ilerlemesine paralel olarak bunları düzenleyip, düzenlemediğinizin her birisi bunda tabii ki etken. Çünkü Türkiye büyüyor ve bu büyümesine, büyümenin devam etmesine kararlığı aynı şekilde sürüyor. Tabii dünya nüfusu aslında dünyanın kirlilik oranından daha hızlı büyüyor, bu çok önemli. O yüzden biraz önce TÜREB Başkanının da söylediği gibi buna karşılık alınacak önlemler rüzgarın en büyük avantajlarından birisi olarak geçiyor ve kapladığı alan olarak gerek tarım arazileri gerekse kuş yolları bir çok açıdan baktığımızda lisans alanının neredeyse %1.000'ine karşılık gelecek bir alan içerisinde rüzgar santralleri kurulabiliyor. İdeal bir enerji kaynağı, çevre ile dost, ne için yedekte olduğunu çok fazla anlatmayacağım çünkü her biriniz buna inandığınız için bu yatırımları yapıyor ve bununla alakalı işlemleri geliştiriyorsunuz. Tükenebilir enerji kaynaklarına istinaden RES'in avantajları var, her zaman söylüyoruz her bir enerji kaynağının değerine göre avantajları ve dezavantajları bulunuyor. Türkiye'nin rüzgarıyla alakalı avantajı kendi vatandaşına dönebilen, başka bir ülkenin teknolojisini aynı şekilde rüzgarla birleştirebilen bir yapı içerisinde. Güvenilir oluğu, sürdürülebilir oluğu belki özellikle şu günlerde su kaynaklarına oranla daha da avantajlı hale getiriyor, çünkü Türkiye'nin rüzgarı sürdürülebilir kendi sınırları içerisinde, kendi rakamları içerisinde sürdürülebilir bir hale geliyor. Tabii ki gelişmiş tasarım ve mekanik birleşimlerinin, teknolojinin ilerlemesiyle beraber gücü oranının azalıyor olması ve biraz sonra vereceğim bazı istatistik rakamları da kamuoyunun bilgisinde rüzgarla olan inancımızı belki daha da arttıracaktır diye düşünüyorum. Bir çok yerde rüzgarın hızından daha az ses çıkartılabilecek bir yapı 300 metrelik hinterlandın dışında bunlar hissedilebiliyor ve bizim özellikle kalkınmamız önüne geçmek isteyen bazı yapılar, rüzgarla alakalı bir kasm argümanları geliştirdiler. Şimdi rüzgar kadar masum bir enerji kaynağının özellikle böyle bir karp oluğu izah edilebilir mi? O yüzden bazı istatistikleri burada paylaşmak istiyorum. Biraz önce TBMM Bütçe Komisyonundan geliyor idim, diğer Çevre Komisyonunda da bazı hayvan haklarıyla alakalı zaman zaman doğru zaman zaman da tartışılabilir bazı argümanları kullanıldı. Şimdi İngiltere'de, Kraliyet

Kuşları Koruma Derneği, şu ana kadar kuşlar üzerinde rüzgar çiftliklerine ilgilendirilebilecek önemli bir etkiye şahit olmadıklarını açıkladı. İspanya'da o zaman on sekiz rüzgar çiftliğindeki toplam 692 tane türbinin bulunduğu Navarra Eyaletinde ki yapılan araştırma da, büyük ve orta büyüklükte ki kuşların yıllık ölüm oranının türbin başına 0.13 rakamını geçmediğini söyledi. Şimdi iki tane türbin arasındaki mesafenin 700 metrelere civarında olduğunu düşünürsek ve özellikle kuş yolları üzerinde kurulmadığını hesap edersek herhangi bir hava türbülansına kapılmadan bir kuşun rahatlıkla geçebileceğini her zaman söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra rüzgar gücünün etkileri diğer insan bağlantılı faaliyetlere kıyasla son derece düşük. Hayatımızda birçok faaliyet var, bizim bazen algıladığımız gerçekten farklı olduğu sektörler yaşıyoruz. Mesela insan kazalarının önemli kısmı, evler içinde yapılan kazalardan kaynaklandığını belirttik. Birde ki algı öyle değil biz genelde dışarda bu kazaları yapıyoruz. ABD istatistiklerine göre her yıl binalara çarparak ölen kuş sayısı bir milyar adet civarında, taşıtlara çarparak ölen kuş sayısı seksen milyon adet civarında. Normalde bizde böyle bir bilgi böyle bir algı yok, bizim rüzgar santralleri kuşları öldürür ama bu dediğimiz unsurlar kuşları öldürmez. Şimdi bina dikeyorsunuz her türlü imara uygun, her türlü şartlarını, kanuni vecibelerini yerine getirmiş ama böyle bir komplikasyonu var. Hiç bununla alakalı neden duyduz mu? Bina yerinde duruyor, kuş gelip buraya çarpıyordu diye bir tartışma başlatıyor, halbuki rüzgar santrallerinin de özellikle kuşlarla ilgili çok ciddi bir komplikasyonu olmadığını söylemem lazım. Yine ABD ticari rüzgar türbinlerinin insan yapımı yapılar ve faaliyetlere çarpmalarıyla alakalı kayıtlarında, her yıl ölen tüm kuşların yalnızca on binde biri denk ölümünden sorumlu olduğu tahmin ediliyor, diğer bütün alanlarda insanın diğer ticari faaliyetleriyle alakalı olan kısmında, o zaman bizim de bu algıyı mutlakla değiştirmemiz lazım. Şimdi temiz bir enerji kaynağından bahsediyorsunuz, gaz, karbondioksit, sülfür gibi atıkların olmadığı bir enerji kaynağından bahsediyorsunuz. Türkiye'nin HES'lerle, jeotermal ve rüzgar kaynaklarıyla alakalı zengin bir potansiyelinin olduğunu ve bunlarla alakalı haritaların çıktığını, yatırımcılarımızın bu manada rahat ettiğini görüyoruz. En fazla şikâyet ettiğimiz doğalgazla alakalı karşılaştığımızda bu vesileyle yapmak istedik, yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanamayan enerji, aslında ülke ekonomisi için ağır bir yük ve bunun yanında bizim doğalgazdan mutlaka ithalata bunu karşılamamız gerekiyor. Her yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından yapmadığımız yatırım için. Türkiye son on bir yıl içerisinde, özellikle Ak Parti hükümetimizle beraber enerji politikalarını yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları üzerine kurdu ve çevreye rağmen değil, çevreyle beraber yapmasını ön plana aldı. Bakın, on bir yıl önce rüzgardan malum hemen hemen yok denecek kadardı 17-19 MW'lar civarında bir rüzgar santrali vardı, ve 11 yılda yedi buçuk milyar TL'lik bir yatırımla 3.000 MW'lar civarında 2013 yılı sonu itibarıyla bir rakam yakalandı, bunu yapan sizlersiniz. Kamunun herhangi bir rüzgar yatırımı yok, özel sektör ve liberal piyasa anlayışıyla beraber bunlar yapıldı. Ben kamun faaliyetlerinden mevzuattan çok bahsetmeyeceğim çünkü bunu Sayın TÜRES Bakanımız da özellikle vurguladı, tepvik kapsamının daha da geliştirilmesi, onların büyütülmesi tabii ki sektör için doğrudur. Bakın, rüzgar santrallerinin kurulu güç içerisinde ki payı %4,5'ler seviyesine geldi, üretimde ki payı da %3,5'lara kadar yaklaştı. Yalnızca 7,5 milyar kWh geçtiğimiz yıl rüzgar santrallerinden elde ettiğimiz enerji ve bu Antalya'nın bütünüyle bir yıl içerisinde ki tükettiği enerjiye denk geliyor. Türkiye'de ki bütün üretilen rüzgar santrallerinden enerji yalnızca gözümüzün önündeki için söylüyorum, Antalya'nın bir yılda tükettiği enerjiye denk geliyor. 11 yılda yaklaşık 24 milyar kWh RES'lerden elektrik ürettik. Şimdi bu nedir? Özellikle yarın son iki senede üretilen bu enerjinin, bu sayede yaklaşık 2,5 milyar dolarlık bir doğal gaz ithalatını önlemiş olduk, bu doğal gaz konut abonentimizin yanına karşılık gelecek bir yıllık doğal gazın ihtiyacı demektir. Takribi dört milyon adet kombi ve doğalgaz soba abonesine karşılık geliyor. Ülkemizin ovalarının tamamının beş yıl boyunca sulanması için kullanılan elektrik miktarına aynı şekilde denk geliyor, tarımsal sulama açısından baktığımızda. Her birimizin üzer beşer on beşer rüzgar santralleri olabilir, onlar küçük adımlar gibi görülebilir ama bunların Türkiye'de toplamında çok büyük adımlara karşılık geldiğini bilmemiz lazım. Ve ülkemizdeki meskenlerinin yarısından fazlasının bir yıllık elektrik tüketimine karşılık geliyor şuna kadar rüzgardan ürettiği

olduğumuz enerji miktarı. Dolayısıyla, bizim yerli kaynaklarla beraber şuan da Türkiye ortalamasında 7,3 dolar cent'lik rakamın altında 8,7 dolarlara karşılık geldiğini bilmemiz lazım. Tabi bizim Türkiye'nin toplam enerjisinin neredeyse üçte birini 2023 yılına kadar yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılayabiliyor olabilmemiz lazım bu da hemen hemen 150 milyar kWh'lık rakamı yakalamamız gerekiyor, o zamana kadar yerli ekipmanların mutlaka daha da artacağına ve cari açığa karşı olan o olumsuz tesirin daha da azalacağına inanıyoruz. Bunu sizler yapıyorsunuz dediğim gibi, özellikle her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bir kanat üreticisi varken şu anda iki tane, bir kule üreticisi varken şuan da hemen hemen altı tane kule üreticisi firma var ve bizim bütün bunların her birisine Enerji Bakanlığı, EPDK, diğer bakanlıklarla alakalı bütün koordinasyonunu sağlamak tabii ki bizim görevimiz, burada Orman Bakanlığı, Enerji Bakanlığı diye ayırt etmeyelim, devlette ortak dilin tesir edilmesi adına şuna kadar kat edilen çok uzun mesafeler çok büyük mesafeler var ama problemlerimizi daha da kaliteli hale getirip bunların çözümünde hemen yanı başında sunabiliyor olmamız lazım. Yatırımcılarımızı yatırımlarına devam etmesini her zaman olduğu gibi tavsiye ediyoruz, uluslararası finansmanla beraber Türkiye de ki hele hele yerli yatırımcılarımızın buluşup bunları realize edebileceği, gerçekleştireceği yapıyı mutlaka öngörüyoruz. Bununla alakalı hiç bir özel sektörün herhangi bir riski tek başına omuzlamasını tabii ki doğru bulmayız. Kamunun denetiminde ve himayesinde özel sektörün olabildiğince özgün sermaye yapısıyla beraber bunları gerçekleştirmesi gerekiyor. 2014 yılı, içinde bulunduğumuz yıl içerisinde de inşallah hemen hemen 1.000 MW'a yakında inşa da rüzgar santrali devreye girecektir.

4000 MW'lara yakın santral yapısıyla beraber içinde bulunduğumuz yıl da inşallah kapatır diye düşünüyoruz. Tabii Türkiye'nin artan prestijinin ve lig atladığında ki rakiplerinin değiştiğini görmek için çok fazla bilgiye sahip olmak gerekmiyor. Türkiye, hele hele uluslararası arenada coğrafyasından kaynaklanan avantajları da çok iyi kullanarak bölgesinde önemli bir dinamik haline geldi. Bunu yalnızca rüzgar açısından söylemiyorum, bir çok açıdan bunu söylemek mümkün. Kaldı ki Kuzey Afrika, Orta Doğu açısından da beklitemizde de bizim doğal gazdaki, ham petroldeki ki bir merkez olma, bölgesinde ki merkez olma hedefimiz, rüzgar içinde aynı şekilde sağlanabilir. Siyasi istikrarın inşallah göreceksiniz, her zaman olduğu gibi güven veren bir yapı olduğunu hep beraber müşahade edeceğiz çünkü biz malum Dünya Enerji Konseyinin, özellikle enerji kongresinin 2016'da ev sahipliğini yapacağı, Dünya Petrol Kongresinin 2017'de ev sahipliğini yapacağız. 2013 ve 2014 de Uluslararası Enerji Ajansının Dönem Başkanlığı yapıyoruz, Paris'te. O açıdan artan prestijini rüzgarda da aynı şekilde göreceğiz, Mart 2015'de yapacağız. Ben bu açıdan, Sayın TÜREB Başkanı şahsında hepinizi ayrı ayrı tebrik ediyorum buna olan katkınızdan dolayı. TÜREB, EWEA ve GWEC ile beraber gerçekleştirecek Küresel Rüzgar Enerjisi Fuvarına inşallah hep beraber ev sahipliği yapmış olacağız. Nereden bakarsanız bakın herhalde beş altı bin kişi o kongrede bulunacaktır. Evet değerli arkadaşlar, değerli yatırımcılar, kıymetli özel sektörün temsilcileri ben gerçekten hangi miktarda olursa olsun, bir rüzgar santralinin açılışına heyecanımızı kaybetmeden gittiğimizi hep görüyorum. Değerli Enerji Komisyonu Başkanımız, Değerli meclis üyeleri, mecliste ki bir çok milletvekili arkadaşlarıyla beraber, EPDK Kurul Başkanımız, üyeleri ve bütün mesai arkadaşlarımızla beraber bu heyecanı hep beraber yaşıyoruz. Ben bütün bu duygu ve düşüncelerle arenada böyle bir toplantıda bulunmuş olmaktan dolayı duyduğum memnuniyeti bir kez daha ifade ediyorum, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. İnşallah, biz burada ki toplantıda tartışılan konuların her birisinin, müsteşar yardımcımız, genel müdürlerimiz ve dalne başkanlarımız seviyesinde bağlı, ilgili ve ilişkili bütün kuruluşlarımızla beraber takip edeceğimizi ve sonuç bildirimlerini bir sonraki toplantıda ki bunları okunacak şekilde takip edeceğimizi bu vesileyle belirtmek istiyorum. Hepiniz tekrar saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

PLAKET TÖRENİ

Mustafa Sırdar ATASEVENİ: Sayın Bakanımız bizi bekliyor, Enerji Komisyonu Başkanımız da buraya geliyor, bir plaket takdimimiz olacak. Sonrasında da bir resim çektireceğiz. EPDK Başkanımız da alalım.

Taner YILDIZ: Onlar bana şimdi plaket veriyorlar bana ama bu plaket Mustafa Bey'in ve onun şahsına bütün değerli arkadaşlarımızın.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Tekrar hayırlı olsun diyoruz, Allah hayırlı görevler yapmayı nasip etsin Başkanım. Rûzgara desteğinizi her zaman bekliyoruz.

Halil MAZICIOĞLU: Teşekkür ediyorum, inşallah. Taner Bakanımızla çok yol kat edeceğimize inanıyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Kurul üyelerimiz, müsteşar yardımcılarımız, TÜREB üyelerimiz, genel müdürlerimizi de ailem fotoğraf için.

Taner YILDIZ: Tekrar tebrik ediyorum.

DELTA GENERATION:

%31'E KADAR DAHA FAZLA ENERJİ ÜRETİMİ

Türbin teknolojisinde 27 yılı aşkın tecrübe ile multi-MW segmentinde 2100'ün üzerinde türbin kurulumu yapan Nordex, gelişmiş teknolojisini dördüncü nesil türbin platformu Delta Generation ile güçlendiriyor. **N117/3000** ve **N100/3300**, daha uzun kanat tasarımı ve artan generatör kapasitesi ile IEC-2 ve IEC-1 sahalarında %31'e kadar daha fazla enerji üretecek.

Güvenilir Nordex teknolojisinde değişimin adı: Delta Generation.

www.nordex-online.com/delta-generation

DELTA GENERATION:

%31'E KADAR DAHA FAZLA ENERJİ ÜRETİMİ

Türbin teknolojisinde 27 yılı aşkın tecrübe ile multi-MW segmentinde 2100'ün üzerinde türbin kurulumu yapan Nordex, gelişmiş teknolojisini dördüncü nesil türbin platformu Delta Generation ile güçlendiriyor. **N117/3000** ve **N100/3300**, daha uzun kanat tasarımı ve artan generatör kapasitesi ile IEC-2 ve IEC-1 sahalarında %31'e kadar daha fazla enerji üretecek.

Güvenilir Nordex teknolojisinde değişimin adı: Delta Generation.

www.nordex-online.com/delta-generation

2.BÖLÜM

SEKTÖR SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa Serdar ATASEVEN
TÜREB Yönetim Kurulu Başkanı

Sayın katılımcılar toplantımız kayıt altına alınıyor, daha sonra biz bunları metin haline getiriyoruz ve 2012'de de yaptığımız gibi sonuç bildirgesini oluşturuyoruz. Konuşmaların rapor haline getiriyoruz, burada bir örneğini sunabilirim size. Bu rapor ile takipçisi oluyoruz sorunların. Az önce de ifade ettim, bu da Hatay'da yaptığımız toplantılarımızın sunumlarının özetiydi. Bunları TÜREB'in web sayfasından indirebilirsiniz.

Evet şimdi şöyle yapalım, herkes kendini tanıtsın, projesini tanıtsın, projenin yerini belirtsin ve sorunu neyse onu dile getsin, çözüm önerisi varsa onu da alalım. Yalnız, herkese söz hakkı tanıyabilmemiz için, sınırlandırabilirsek, mümkün olduğunca özet sorun, yani talebimiz nedir onu belirtelim ve çözüm önerimiz nedir onu belirtelim. Yani böyle ara dışı bir şey yapalım, katılımcılarımızın katılacağı interaktif bir toplantı olsun. Evet her zaman olduğu gibi arkadan başlayıp öne doğru geleceğim. Orkun Bey buyurun.

Orkun ÖZDEMİR
ENİ Enerji,

Bizim projemiz Gelibolu Yarımadasında, Maslaktepe RES, 20 MW. Bugün gerçekleştirdi biraz, benim sorum Yusuf Bey'e. Bir çözüme doğru ilerleniyor bunun için teşekkür ederiz ama anladığım kadarıyla işte lisans sahibi olmak, ormanlık alan raporu sunmak gibi bazı kriterler var. Bizim projemiz yaklaşık 10 yıldır, sizin dâirenizden cevap alamadığımız için ilerleyemiyor. Bu konuda ki gelişmeler nedir, gerçek biraz biliyoruz ama çözüm önerisi olarak da açtıkça 2007 başvurularında

yarışmayı kazanmış, mevzuat çerçevesinde projelerini geliştirmiş ve yarışmaları kazanmış firmaların, yeni düzenlemelerden etkilenmemesinin doğru olacağını düşünüyoruz. Bu konudaki gelişmeleri de size sormak istiyoruz. Nasıl gidiyor bu konu?

Mustafa Serdar ATASEVEN: Şöyle yapalım, başka Yusuf Bey'e sorusu olan varsa arka tarafta, öne doğru? Buyurun, Ailim Hanım.

Alkan BAĞ Polat Enerji

Türkiye'nin farklı bölgelerinde toplam 600 MW gücünde lisanslı projelerimiz var. Bu nedenle spesifik bir proje üzerinde konuşmaktansa genel olarak tüm projeleri ilgilendiren orman izinleriyle ilgili başka bir problemden bahsetmek istiyorum. Gelibolu Yarımadasında orman izni için bekleyen projelere ek olarak, bir de Türkiye'nin genelinde bütün orman izinlerinde son dönemde yapılan bir uygulama var. Orman izni için tarafımıza gönderilen tashihüt senetlerine özel hükümler başlığı altında

bir hüküm konuldu ve buna dayanarak bizden ilave ağaçlandırma bedeli isteniyor. Mevzuatta bunun yerli olmamasına rağmen Bakanlığın kendi çıkarmış olduğu bir genelge esas alınarak tepe kapallığına yani orman yoğunluğuna bağlı olarak bir ile beş kat ilave ağaçlandırma bedeli ödemek durumunda kalıyoruz. Söz konusu tutarlar proje fizibilitesini etkileyecek kadar yüksek tutarlar. Örnek vermek gerekirse, bir projemiz için normalde ödenecek bir milyon lira, üç buçuk milyon liraya çıkmıştır. Dolayısıyla, lisansları uzun süre önce almış, yatırımları başlanmış, fizibilitesini de mevcut mevzuata göre hazırlamış projeler olarak ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Bu uygulama ile Yenilenebilir Enerji Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununun yerli ve yenilenebilir kaynaklara ilk on yıl için vermiş olduğu yüzde seksenbeşlik indirim de tepik nihaiğini kaybetmiştir. Kanun ile verilen bir hak, genelge ile geri alınmaya çalışılmaktadır.

Bizim çözüm önerimiz bu konuda mevcut mevzuatın uygulanması, bu uygulamanın kaldırılmasıdır. Teşekkür ediyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Çok teşekkür ediyorsunuz Alkan Hanım, Yusuf Bey siz cevapladınız isterseniz, sonra tekrar salona dönelim. Çözüm, bir tık var mı çok net?

Yusuf CERAN Orman ve Su İşleri Bakanlığı DKMP Daire Başkanı

Evet çok teşekkür ediyorum, Sayın Başkan, çok kıymetli katılımcılar. Sektörü yakinen tanıyorum, sizlerde beni tanıyor sunuz yani bu konuda ki teknik olarak fikirlerimi de az çok biliyorsunuz. Bakanlığımız olarak Orman Genel Müdürlüğünde devam eden izin süreçleri ve bir de temsil ettiğim kurum olan Doğa Koruma MİE Parklar Genel Müdürlüğünde devam eden izin süreçleri var. Doğa Koruma ve MİE Parklar Genel Müdürlüğündeki süreçler tamamlanmadan Orman Genel Müdürlüğünde

iki süreç te sonuçlanmamaktadır. Dolayısıyla, iki süreç de birbirine bağlı yürütülmektedir. Birinci sonundan başlayarak ben devam etmek istiyorum. Özellikle Sayın Enerji Bakanımızın da değindiği gibi İstanbul ve Gelibolu Yarımadasında izin için bekleyen dosyalar mevcut. Daha önce bir tebliğ hazırlama çalışmamız

olmuştuk. Bundan önceki toplantıda Tebliğ hakkında konuştuk, fikir alışverişinde bulunduk. Üzerinde görüşmüş olduğumuz Tebliğ metni Bakanlık Genelgesi olarak yeniden düzenlendi ve son aşamasına gelindi. Tebliğ ile İstanbul il sınırlarında ve Gelibolu Yarımadasının tamamındaki RES yatırımları değerlendirilme dışında tutulmuştu. Genelge ile İstanbul il sınırları ve Gelibolu'da, değerlendirilmeye alınmayacak alanlar daraltılmış oldu. İstanbul ve Gelibolu Yarımadasında izin sürecinde bekleyen projeler var. Bakanlığımızda yaklaşık on beş yekın proje bekliyor. Orman alanı ve korunan alanlar dışındaki alanlarda yapılacak RES projelerinin yapılabilirliği konusunda düzenleme yapıldı. Proje sahası orman alanı ve korunan alanın dışındaysa projeniz, belli şartlarla izin vermek için düzenleme yapıldı şuan ki taslak genelgedeki hükmümüz bu yönde. Tabi orman alanındaki ücretlendirmeye de paralel olarak, aynı genelgede hükümler yer alıyor ama ücretle ilgili bir hüküm içermiyor. İlk taslak da tüm Türkiye'de ki kapalı ormanlarda RES projelerine izin verilmemesi gündemdeydi. İzin vermemek yerine, katılmı payını biraz artırarak izin verme politikasından hareketle ücretler beş katı yükseltildi. Bununla ilgili sıkıntılar Orman Genel Müdürlüğümüzün ilgili daıresine ileteceğim. Yani şuan da uygulanan sistem bu, orman sahalarında beş katı ağaç bedeli alma şeklinde. Belirlenen bu tarifeye göre ücretini yatıran yatırımcı sahipleri de var. Tabi bundan sonraki yol nasıl çizile bunu hep birliktede göreceğiz. Genelge imzalanırsa söylediğim şekilde uygulamaya geçeceğiz. Korunan alanlarda fazla sayıda proje planlanmıyor. Özellikle Korunan alanın dışında kalan projeler geliyor. Genelgede, İstanbul ve Gelibolu'da ki durumumuz bu, ama Türkiye geneline baktığımız zaman sektöre gerçekten, ciddi anlamda destek veren ve önünü açan bir kurum mahiyesindeyiz Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü olarak. Bugüne kadar 106 proje başvurusu olmuş, 91 tanesini de sonuçlandırmışız. Türkiye geneline baktığımız zaman bu ciddi bir rakam. İstanbul ve Gelibolu'da ki 15'e yakın proje Türkiye genelinde sayı olarak %10'a tekabül etmektedir. Dolayısıyla, sektörümüzü de destekliyorsunuz, sektörün daima yanında olduk, bundan sonra da mutlaka problemlerini çözmek için elimizden geleni yapacağız. Sayın Enerji Bakanımız da söyledi, üst düzey görüşmeler devam ediyormuş. Umarım görüşmeler neticesinde olumlu bir sahaya gelinir, bekleyen sektör yatırımcılarımızın da önu açılır, şimdiğik benim söyleyeceklerim bu kadar.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Tabi ilginç bir şey var burada, şuan da bir mevzuat yok ama Orman Genel Müdürlüğü'nde ağaçlandırma bedellerini beş kat alıyor. Değil mi? Yatırımda bir şey yapamıyor, yeter ki diyor oradan işlemin yününü mecburen. Ama Akın Hanım bunu çok iyi dile getirdi yani bunu yatırımcı daha önce fişibilletlerine koymamış. Finans kuruluşlarına sunduğu fişibilletlerde yok, kendi yatırımcı kadar karar verdiği fişibilletlerde yok ve, uluslararası ortaklığı olan yatırımcılarımız var. şimdi bunu, bu tür yatırımlara ilaş etmek çok zor. Bir bedelin, birdenbire beş katına çıkmaması gerçekten kabul edilemez. Bir de hani bir yönetmelik, bir mevzuat olmadan bunun dile getirilmesi de tabi, gerçek anlamda yatırımcılarımızı sıkıntıya sokuyor. Belki yerli yatırımcılarımız alışkın bu tür yapılara ama özellikle yabancı yatırımcılarımıza ve yabancı ortaklığı olan yatırımcılarımıza, bu ciddi anlamda sıkıntı yaratabilir ve gerçekten de rüzgar sektörünün önünü tıkayabilir. Diğer uygulama da öyle keza. Yani bugün %10'u gibi gözüküyor ama İstanbul ve Gelibolu'ya baktığımız zaman, Türkiye'nin en verimli rüzgar alanlarından bir tanesi İstanbul ve Gelibolu. Yani bizim üç tane ana çanağımız var zaten, bunlardan bir tanesi de İstanbul ve Gelibolu'nun olduğu rüzgar havzamız. Burada olabilecek herhangi bir yasaklama ileride başka projelerde de olabilir mantığıyla hem yerli yatırımcımızın hem de yabancı yatırımcımızın sektörden uzaklaşmasına neden olabilir. Bunu da özellikle dikkat edilmesini istenham ediyoruz Orman Bakanlığımızdan. Çünkü rüzgar yatırımcısı rüzgardan soğursa başka yatırımlara kayacak demektir ve rüzgar yatırımlarını ülke içerisindeki payı azalacak demektir. Özellikle belirtmek istedim. Arkalardan öne doğru gideceğim buyurun.

Turgut SARİFAKIOĞLU
Selin Enerji Genel Müdürü

Biz yeni yatırım yapmak üzere, ölçüm direkleri dikmek istiyoruz. Bir kısmını dikişdik. Ancak, en önemli sorunu, Orman arazilerine dikişecek direklere verilecek orman izni ile ilgili ana sorunu kimse dile getirmiyor. Orman izinlerinde Orman Bölge Müdürlüğü, Orman Bakanlığından geçiyoruz, (şuan da burada birçok kişi aynı konumda.) Başbakanlık da izin onayı için bekliyoruz. Ne için? Ölçüm direği dikme izni için. Yaptığımız yatırım değil bir şey değil, binlerce ağacın kesilmesi falan da değil. Bekliyoruz,

üç ay beş ay, altı ay, bir yıl. Biz bu yatırımları yapıp yapılmayacağını bilemiyoruz. EPDK süreler koyuyor, şu tarihe kadar ölçüm direği dikiş ölçümü yapınlar, şu tarihe kadar bir yılını bitiriniz ihaleye girebilecek diyor. Orman Bakanlığı mevzuata göre kendi vazifesini yapıyor, incelemesini yapıp onay veriyor. Başbakanlığı yolluyor, sonra bekliyoruz, neyi beklediğimizi de bilmiyoruz. Ne kadar zaman bekleyeceğimizi de bilmiyoruz. Yatırımdan vazgeçecek miyiz onu da bilmiyoruz, kimse de bir şey demiyor, anlamızı da bilmiyoruz. Yani üç ay beklersin alırsın bu izni, şunları şunları yapmazsan almazsın bu izni. Bu da yok.

Yine aynı şekilde hazine arazilerinde de problem var. EPDK karar yayımlıyor, bir yönetmelik çıkartıyor, kanun çıkıyor. Diğer kurumların kanunları ve yönetmelikleri bunu uygulamaya izin vermiyor. Diyor ki mera izni var, boşuyorsunuz sanki bir ÇED izni alacağınız gibi, bir tane ölçüm direği dikişceksiniz buraya. Kurumlar arası anlaşmazlığın sonucunu yatırımcılar çekiyor ne yazık ki. Teşekkür ederim, sadece paylaşmak istedim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Teşekkür ederiz, Başbakanlık adına tabii ki kimse cevap veremiyor ama çözüm öneriniz var mı peki Başbakanlığa gitsin diye?

Turgut SARİFAKIOĞLU: Çözüm önerimiz çok basit efendim, Başbakanlığa gitmesin. Zaten Orman Bölge müdürlüğü incelemiş onay vermiş, Orman Genel Müdürlüğü onay vermiş, Orman Bakanlığı tamam demiş. Bir ölçüm direği izni için bilmiyorum daha başka ne incelenecek ve hangi mevzuata göre?

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet bunlar da yaşıyor, bütün üyelerimizden de o yönde geri dönüş var. Gerek şuan da ki mevcut Orman Bakanlığı'ndaki uygulamadan dolayı ve gerekse Başbakanlıktaki süreçlerin uzamasından dolayı, EPDK'nın da süre koymasından dolayı, yatırımcılar buna yetipemiyorlar. Bu sorunlarımızın arasında, nasıl bir çözüm olabilir, ya Başbakanlıktaki süreçlerin hızlandırılmasıyla yada yetkin EPDK'ya veya Enerji Bakanlığı'na verilmesi olabilir, geçen toplantılarda da bunu dile getirmiştik. Orman Bakanlığı'ndaki izin süreçlerinin de önünün açılması buna bir çözüm olabilir. Özellikle ölçüm istasyonlarında, ya da EPDK tarafına döndüğümüzde de dönem dönem bunları da sektör toplantılarında konuşuyoruz, tartışıyoruz. Eskiden olduğu gibi sürekli müracaatların açık tutulması, dolayısıyla süreçlere yetipemeyen yatırımcıların mağdur olmaması adına, belki bir çözüm önerisi olabilir. Teşekkür ederiz katkılarınız için. Arkadan öne doğru geliyorum, başka soru sormak isteyen? Buyurun.

Ferhat TİGREN **Esit Enerji A.Ş.**

Marmara Adasında 3 MW'lık bir projem var, yapabilmek için uzun süredir uğraşıyorum. Şimdi İstanbul ve Gelibolu'dan bahsettik ancak İstanbul ve Gelibolu gibi bir kriter varken, Marmara Bölgesini de bu kapsama aldıkları hatta Hatay Bölgesini de bu kapsama aldıkları ifade ediyor. Acaba bu kriterler devamlı değişiyor mu? Yoksa önceden konuşmuş bir takım kriterler devam mı edecek? Yani bunları da öğrenmek istiyorum.

Yusuf CERAN: Hemen cevaplandırayım İstanbul ve Gelibolu'da yoğunlaştığımız için ben sadece bu alanlardan bahsettim. Marmara Adası da aynı İstanbul ve Gelibolu gibi aynı kurallara tabi. Yasaklı sahaların temeline kuş göç yolları yattığı için Hatay Belen Geçidinde, bir de Artvin Bölgesinde Kuzey Anadolu'da bir sahamız var. Bu bölgelerde aynı kurallara tabi olacak.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet, bunu belki bir daha gözden geçirmek gerekecek. Arkadan öne doğru geliyor söz vereceğim, buyurun.

Behiç Suat ÖZPARLAK **BGC Enerji**

İstanbul'da 2 MW'lık bir projemiz var. Artık bizler kime derdimizi anlatacağız, onu bilmiyoruz ama biz her toplantıda yine dile getirelim diyoruz. Şimdi biz 2007'de EPDK'ya başvuru yaptıktan sonra hemen 2008'de orada ölçüm sistemini kurabilmek için Orman'dan ön izin aldık ve ölçüm sistemimizi kurduk. Beş yıl ben Orman'a kira bedeli olarak para ödedim. Ondan sonra iktisade 2013'te Temmuz ayında izin sürecimiz bitiyordu, biz kesin izine dönüştürmek için başvuru yaptığımızdan izni uzatmadık. Nasıl

olsa kesin izin alacağız artık ön izine ihtiyaç yok diye. Ancak yaklaşık iki ay oluyor, Orman Genel Müdürlüğü hiç bir gerekçe açıklamadan, sizin talebiniz uygun görülmemiştir gibi bir yazıyla bize cevap verdi. Dava açtık, idare mahkemesi yürütmeyi durdurmayı reddetti. Artık Allah biliyor ne olacak sonucu. Şimdi Yusuf Bey'in söylemiyle ormanlık alanda bu projeler yapılmayacak, yani bunun kesin olduğu ortaya çıkıyor.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Yok biz mücadelemizi veriniz.

Behiç Suat ÖZPARLAK: Hayır mücadele edeceğiz o ayrı. Ben bir şey daha sormak istiyorum Yusuf Bey'e, acaba hiç İstanbul'a gitti mi son dönemlerde. Gittiniz mi?

Yusuf CERAN: Gittim gittim.

Behiç Suat ÖZPARLAK: Üçüncü köprünün sadece ana yol güzergahında 370 bin ağaç kesildi, 370 bin ağaç. Benim projemde bir tane ağaç kesilmeyecek, neden? Makûl orası çünkü orası orman değil. Başka bir şey söylemiyorum. Teşekkür ederim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet buyurun.

Cenk ÖZATAY
Megametrik Enerji

Biz şuan da daha çok lisanssız enerji projeleri üzerine çalışıyoruz ve yeni dönemdeki başvurularla ilgili çalışıyoruz. Şimdi ilk benim sormak istediğim, bu 2015 yılında yapılacak yeni başvurularla ilgili TEİAŞ'ın açıkladığı trafo merkezleri bildiğiniz gibi il bazında açıklandı, trafo bazında açıklanmadı. Öncelikle bunun nedenini merak ediyorum ve bundan sonraki yıllarda yine aynı yöntemde mi devam edecek yoksa trafo bazında mı açıklanacak?

Bunu öğrenmek istiyorum. Bir diğeri rüzgar ölçümüyle ilgili biliyorsunuz bir senelik bir ölçüm yapması gerekiyor, 25 Nisan'da ilk başvurular yapılacak 2015 yılında. Bu ölçümler sırasında %20'lik bir veri kaybı imkânınız var. Bu veri kaybı imkânı tanyarak yani 25 Nisan'dan sonra ki tarihinde ölçüme başlangıç bir kişinin bu veri kaybı olduğu zamanı gerekçe göstererek daha ileri bir tarihinde ölçüm yapmaya başlayabilecek mi? EPDK bu ölçümleri kabul edecek mi? İkinci öğrenmek istediğim konu. Son olarak da lisanssız elektrik üretimi kapsamında, yaklaşık bir buçuk iki senedir çalışma halindeyiz fakat bu izniler içerisinde yine lisanslı projelere benzer şekilde TÖBİTAK'dan alınması gereken bir RAPŞİM TEA Belgesi var, Teknik Etik Belgesi Anafizi. Yalnız bir buçuk senedir Enerji Bakanlığı, Genel Kurmay ve TÖBİTAK bir anlaşmaya varıp lisanssız projelerde ne şekilde bir işlem yapılacak karar verilemedi ve bütün lisanssız rüzgar yatırımları bu izni bekliyor. Bununla ilgili bir bilgi varsa onları da almak istiyorum teşekkür ediyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Sözü önce Enver Bey'e verelim sonra Enerji İşleri Genel Müdürlüğümüz ya da Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğümüz.

Enver ERKUL
TEİAŞ APK Daire Başkanı

Çok değerli katılımcılar, ben de kurumum adına ve şahsım adına saygılarımı sunuyorum. Rüzgarla ilgili olarak trafo merkezi bazında yapılan açıklamalar, bir takım sorunlar yaşattı bize. Bunun yanı sıra, bir de gördüğümüz bir takım ilave sıkıntıları oldu. Mesela arsa tedarikçilerinin ya da arsa kapatabilecekleri etrafta gezindiklerini de şahsen gördük, him veremeyeceğimiz arsa bu şekilde yatırımcıları belirli alanlara kanallandırmak

İsteği gibi bir algı da ortaya çıktı. Bir de açıkladığımız trafo merkezinin etrafında, umulan uygun araziler, rüzgar alanları, türbin konulacak uygun yerler olup olmadığı, tarafımızdan çok net olarak da bilinmedi. Hal böyle olunca bir şöyle karar verdik TEİAŞ olarak; açıklayacağımız kapasiteyi ilan ettiğiniz bölgenin her neresinde olursa olsun gerçekleşirecek olan yatırımcıya en uygun trafo merkezine bağlama kararı verelim dedik. Bu bakımdan böyle bir yola gittik, bunu yatırımcılar açısından daha olumlu olacağı inancıyla yaptık. Bir de hari, aynı alana çalışma riskini de azaltmaya gayret ettik. Durum budur. Bundan sonra da düşüncemiz bölge bazında açıklama yapmaktır.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet soruya cevap aldık herhalde. İkinci sorunuza da Sebahattin Bey zannediyorum cevap verecek.

Sebahattin ÖZ
YEGM Daire Başkanı

Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, lisanssız rüzgar santrallerinin elektrik üretiminin biliyorsunuz ilgili yönetmelik kapsamında Teknik Etkileşim Analizinin ve Teknik Etkileşim İzininin alınma zorunluluğu var. 27 Aralık 2013 tarihinde biten bir protokol var o bahsettiğiniz kurumlar arasında, Enerji Bakanlığı, EPDK, Genel Kurmay Başkanlığı, MİT Müsteşarlığı arasında. Bunun süresi 27 Aralık da sona erdi. Uzun zamandır çalışıyoruz Enerji İşleri Genel Müdürlüğümüzle beraber. Protokol şu anda son halini dön itibarıyla aldı ve imzaya

açılmış durumda, ilgili kurumlara, üst düzey yetkililerin imzasından sonra yürürlüğe girecek. Lisansızlarda ayrı lisanslı projeler gibi Teknik Etkileşim İzni ve Teknik Etkileşim Analizi alacaklar. Bununla ilgili bir alt limit koyduk, artık sonuçlandırılmış için zikretmekte sakınca görmüyorum. Paratoner dâhil, en üst yüksekliği 60m'nin altında kalan rüzgar türbinlerinden ilk başta zorunlu koymayacağız bunu, yapmalarına gerek olmayacak. Ama bunun üzerinde yüksekliğe sahip olan rüzgar türbinleri lisanssız projeler hepsi Teknik Etkileşim İzni ve Analizi yaptırmak ve almak zorundalar.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Başkanım hep (hub) yüksekliği mi? Yoksa kanadın uç yüksekliği mi?

Sebahattin ÖZ: Yok, onun için diyoruz, paratoner dahil kanat ucu yüksekliği. Yani zeminden kanat ucu yüksekliği 60 m'nin altında olanlar yapma zorunluluğu olmayacak.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Ergun Bey sizin ekleyeceğimiz bir şey var mı? Aynı tamam. Evet, sizin bir sürü sorunuz oluyor bir sürü yatırımcılara hizmet veriyorsunuz. Şimdi yaşadığınız sıkıntılar neler onları soralım, bütün kurum temsilcilerimiz burada. Kendiniz tanıtın lütfen.

Haluk YETİŞEN EN-ÇEV Enerji

Yusuf Başkan'a bir soru soracağım, şimdiye kadar kuş göç yollarında kaç tane kuş ölmüş? Bunu tetkik ettiler mi acaba? Bir tane kuş ölümü var mı rüzgar santrallerinden dolayı?

Yusuf CERAN: Sayın Enerji Bakanımız konuşmasında söylediği gibi diğer etlerle kuş ölümü daha fazladır. Türkiye'de bununla ilgili tek çalışma Belen Geçidi'nde yapılmaktadır. İki tane santral var onları izlettiriyorsunuz, yaklaşık dört yıldır izleniyor. Oradan gelen bilimsel raporlarda ciddi bir vaka raporlanmadı. Dolayısıyla, dünyada ki örnekler de bu sonuçları destekler nitelikte. Tabi bilim adamları bunu da rapor ediyorlar. Kuş çarpmasından ziyade, göç yolunda bir değişiklik olduğunu. Hatay Belen Geçidi Bölgesinde özellikle bu durum belirtildi. Demek ki kuşlar türbinaleri fark ediyorlar ve buna göre kendi hareketlerini geliştiriyorlar. Bunun dışında bize yansıyan bir diğer bilgi de göç yolunun dışındaki rüzgâr santrallerinde ölümlerin daha çok olduğu yönünde.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet, Sayın Ahmet Ocak beni uyardı. Bu data kayıplarıyla ilgili düzenleme ne olacak diye Beyefendinin bir sorusu vardı buyurun Başkanım.

Ahmet OCAK EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı

Herkese iyi öğleden sonraları dileyerek ve Kurumum adına hepinizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum. Şimdi burda desem ki ölçüm istemiyoruz, salon beni alkışlar mı elbette ki hayır, bakin tek kaldım. Yatırımcılar tarafından tabiiyle birçok sorunlar geliyor ama bu sorunların içerisinde en büyük olan birisi ölçüm. Baştan bir hata yaptık ölçüm istemedik ama herhangi bir finans kuruluşu için de zaten bir ölçüm gerekliliği olduğunu hepiniz biliyorsunuz. Yani bir finans kuruluşuna gittiğinizde

gerçek bir ölçüm olmadan bir finans temin etmeniz de mümkün değil. Aslında biz ne yaptık? Usans süresince ölçüm yaparak harcadığınız süreyi bir nevi şu anda önceden size bir promosyon olarak vermiş olduk. Mesela güneş de ölçüm isteniyor ama güneş de ölçüm istenmesine gerek yok. Rüzgâr da ölçüm istenmesine gerek var o da Kanunda yoktu. Biliyorsunuz son zamanlarda yönetmelikle bu konuyu düzenlemiştiğimiz sonradan Kanuna da koyuldu. Arkadaşlar sonradan tekrar sorunlar gelebilir ben ksa tutmak istiyorum. Sorunuz net bir yıllık ölçüm istasyonu kurulması ile ilgili, ancak başvurudan bir yıl önce onaylanmış olması lazım kesinlikle. Ölçüm kayıpları ise %20, ölçüm, yani sizin direğimizin yaklaşıktır, arıza olabilir, bir bilgi kaybı olabilir. Sadece %20 tolerans bunu tolere etmek için verilmiştir. Yani başka türlü bir yıl ölçüm yapmadan kesinlikle müracaatınız kabul edilmez buna göre tedbirinizi alın. Teşekkür ederim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet buyurun.

Kerem OKMAN
OKMAN Enerji

Çeşme Yarımadasında 16.25 MW'lık lisanslı bir projemiz var. Benim sorum aslında bir kişi veya Kurum ile sınırlı kalmıyacak. Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızı ilgilendiren konu var, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını ve tabiki EPDK ve Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğünü ilgilendiren konuları var. 2 Mayıs 2014 sendromuyla alakalı olarak birçok yatırımcı gibi özellikle Biz Çeşme Yarımadasındaki yatırımcılar olarak çok uzun beklemelemlerden geçerek bugünlere geldik ve yatırım anlamında elini taşın

altına koyan gerçek yatırımcılar olarak da bu tarihte talep edilenleri tamamlamakta bizlerden kaynaklanmayan sebeplerden dolayı gecikmeler yapamaktayız. Öncelikle ve özellikle TEAŞ'ın bölgede trafo merkezleri ve iletim hatları bulunmaması yeterli olmamasından ve bunu hangi süreçte de yapılacağı o günlerde tam olarak planlanamamasından söz etmemesinden dolayı Özel Sektör ve Kamu olarak birlikte bir model oluşturduk. Finansmanını özel sektör olarak bizlerin yaptığı, kamunun ihale ederek bu yatırımı koordine ettiği bu model başarılı oldu ama çok uzun süre aldı. Genel Kurmay'a TEA raporu için 12 Ocak 2011'de başvurduk , şirketim adına söylüyorum bu süreç o kadar uzun sürdü ki türbin modellerini dahi bu süreçte teknolojik olarak değiştirmek durumunda kaldık. MİT'ten alınması gereken TEA raporumuz 24 Nisan 2013 tarihinde , Genel Kurmay'dan alınması gereken TEA raporumuz ise 11 Eylül 2013 tarihinde tarafımıza tebliğ edildi. Genel Kurmay'dan gelen TEA raporumuz ETKB'nden tarafımıza tebliğ edilir edilmez İmar Plan Onayına 8 Ekim 2013 tarihinde başvurduk, 17 Aralık tarihinden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı durdu. Normal şartlarda 20 Aralık 2013 tarihinde kurul gezisi tamamlanıp İmar Plan Onayımız Ankara'ya Bakanlığa gidecek ve arsaya çıkacak idi. Bütün bu konuları anlatmamın sebebi 2 Mayıs 2014 tarihinde istenilenleri tamamlayabilmek oldukça zor. Kaldı ki bizim bölgemiz ile ilgili olarak, Ergün Başkan da iyi bilirler, bazı projeler için türbin söküm raporu talebi geldi. Hemen taslağı inzaladık ve Genel Kurmay'dan da türbin söküm raporunun onayının, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'ne intikalini bekliyoruz. Aslında bütün bu kurgu, birbirini tetikler vaziyette ve nereye ilerletmeye gayret etmek de bir noktaya kadar gücümüz yetiyor ve yatırımcılar olarak bizlerin elinde olmayan sebeplerden dolayı süreç aleyhimize işliyor. Benzer durumda olan Yarımadada en az toplam projelerin yarısı olduğunu biliyorum. 2 Mayıs 2014 ile ilgili durumu saygıyla karşılamakla beraber burada proje spesifik bir durum var. Bu durumu ilgili ne gibi önlemler veya ek zaman ile ilgili girişimler gündeme gelecek ? Bu konuda bir şey yapılabilir mi? Teşekkür ediyorum.

Mustafa Serdar ATASEVENİ: Teşekkür ediyorum Kerem Bey. Aslında spesifik bir durum yok, 2 Mayıs hepimizi etkiliyor. Sadece rüzgar sektörünü değil, bildiğim kadarıyla hidroelektrik santrallerden, doğalgaza kadar bir çok enerji üretim tesisi bu 2 Mayısla ilgili sıkıntılardan etkilenecek. Ben öncelikle Ergün Bey'den 2 Mayıs ile ilgili bir çözüm önerisi olabilir mi? Bakanlık ne düşünüyor? Sonra da EPDK ne düşünüyor onu almak istiyorum. Yani 2 Mayıs sendromu var Kerem Bey'de söyledi ben de ifade ettim şuan da yatırımcılar İmar izinlerini alamıyorlar ve yerel seçimler nedeniyle. Bazı belediyelerin lav olması söz konusu. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında da yeniden bir yapılaşma var, dosyalar incelenmiyor. Hani Bakanlığın buna bir çözüm önerisi olabilir mi?

OUR POWER UNDER YOUR COMMAND

ÖZNAKLİYAT
KARA TAŞIMACILIĞI ANONİM ŞİRKETİ

www.oznakliyat.com.tr

ÖZNAKLİYAT KARA TAŞIMACILIĞI A.Ş.

Necip Fazıl Mah. Hamza Yerlikaya Bulvarı No:72 Aşağı Dudullu ÜMRANİYE / İSTANBUL - TURKEY

E-Mail: info@oznakliyat.com.tr - Phone: 90 216 461 25 00 (25 Lines) - Fax: 90 216 461 26 36 (3 Lines)

**Türkiye'nin enerji altyapısında görev almak için kurulduk,
Türkiye'nin enerji yatırımlarındaki etkin rolümüzle
daha da büyüzoruz.**

ELTEM-TEK
ALTYAPILAR TEKNOLOJİLERİ VE YATIRIMLARI ANONİM ŞİRKETİ

www.eltemtek.com

Ziyabey Caddesi 1419. Sokak No:14 Balgat-Ankara
Telefon: 0(312) 285 13 83 Faks: 0(312) 287 06 25

Ergun AKALAN

EİGM Enerji Yatırımları Daire Başkanı

Bakanlık olarak öncelikle bu 2 Mayıs'a kadar işler yetiştirilmesi konusunda, özellikle 2 Mayıs dan etkilenen inşaat süreci önceden tamamlanmış olan, 2 Mayıs'a kadar uzatılmış olan lisans sahiplerinin, tüm sadece rüzgar değil diğer yenilenebilirler de dahil olmak üzere bütün kamu kurumlarına bürokratik süreçlerin işlemlerin hızlandırılması konusunda bir yazı gönderdik. Bu yazıda EPDK'nın yönetimliğinde istenen maddelere dikkat çekti. Bunlardan bir tanesi TEA ve diğer imar izinleri.

Fakat tabii bürokratik süreçler hızlanmasına rağmen de 2 Mayıs'a kadar yetiştiremeyecek işler var ama kanun da net. Kanuna göre Sayın Bakanımız izah edecektir, o izinlerin alınması gerekiyor. Bunun dışında TEA dan kaynaklanan beklentiler de var ise onları lütfen TEA'yı beklemeden bize projelerini sunabilirsiniz tabii onay için TEA partı şu an için gerekli ama, TEA alındıktan sonra yani son gün getirip de bir gün de ya da üç beş günde bizden proje onayı beklemeyin. En azından projeye ilişkin diğer eksiklikler önceden tamamlanmış olsun. Dolayısıyla TEA'yı beklemeden Bakanlıkta ki proje onayı süreci yürütebilirsiniz ama ön proje onayı için de dahil olmak üzere şu an için TEA partı var.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Şimdi tabii bunlar geçici çözümler hızlandırılmasıyla ilgili bunu da geçtiğimiz yönetim kurulu değil de bir önceki yönetim kurulunda TEİAŞ ta yaptığımız TÜREB Yönetim Kurulu toplantısında Sayın Ahmet Ocak dile getirmiştik. Bakın, 2 Ocak da sıkıntı var buna bir çözüm bulalım diye Ergun Bey de Yönetim Kurulumuza katılmıştı oradan çıkan bir sonuçtu bu yani sayın bakanımızın imzasıyla bütün kurum ve kuruluşlara bu süreçlerin hızlandırılması ile ilgili bir yazı yazıldı. Hani belki o yazının bir örneği alıp onlarla da kurum ve kuruluşlarla görüşülebilir ama diğer taraftan Orman ve Belediyeler hala sancılı, somut olarak kalıcı bir çözüm ne olabilir başkanım EPDK olarak kalıcı bir çözüm öneriniz var mı?

Ahmet Ocak: Zaten Sayın Bakanımızın yanında konuyu dile getirmiştiniz.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Bana gelmeyin dediniz başkanım

Ahmet OCAK

EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı

Evet bana gelmeyin Kanuna gidin dedim. Bakın Kanun burada açık ve net yazıyor zaten arkadaşlar tabii bunun hakkını bilirsiniz çok anlatmaya da gerek yok ama bu maddenin yazılmasına hasberekader bir katkım olmuştur Mecliste. Tasarıda tüm lisanslar ön lisansa düşüyordu, şu anda ön lisansa düşüyorsunuz zaten iptalci hiç kuruluşunuz yoktu. Ayrıca bir de işletmeye geçmiş santral bile ön lisansa düşüyor. Elektrik üreten santral bile

elektrik üretemeyecekti. Çünkü daha orman leni yok imar leni yok bir sürü proje var. Yatırımcının buna maruz kalmaması için bu tedbirleri alması gerekir tabi çözüm önerilerimiz çok. Bakın belki biliyorsunuz bilmiyorsunuz ama siz daha bu sorunları bize getirmeden biz Bakanlıkla görüştük hatta Bakanlıkla bir istişaremizde oldu, bunu Kanun değişikliği ile mi yapalım mevzuat değişikliği ile mi diye. Arkadaşlar biliyorsunuz ki bu tür düzenlemeleri İkinci mevzuatla yaptığımız zaman skontemiz artıyor. Biliyorsunuz birde denetime maruz kişiler, denetimi gelir Kanunun içeriğine bakar ve derki sen bu Kanunun gereğini yapmadın kamu kaybına yol açtın. Bunun artık devlet memurları mevzuatından hapse mi gidersiniz, fark etmez sizler için hapse de gidersiz önemli değil, ülkemiz için bir faydası olacaksa hapse de düşeriz. Hep o riskleri bu zamana kadar aldık zaten bu duruma gelmemizin en büyük nedenlerinden birisi de budur. Tabi çözüm önerileri düşünürken biliyorsunuz İkinci mevzuat da çok zorladı. Kanunun çıkış tarihinden itibaren 6 ayı uygulama imkanı da vardı ama biz onu inşaat öncesi dönem belli değil hangi şeyleri isteyeceğiz bunu İkinci mevzuatta yapalım diye düşündük. Böylece bir 7 ay daha kazandınız. Bakın bu talepler hiç sizden gelmedi bunları hep biz düşündük ama şimdi geldiğimiz konum itibarıyla hepinizin bir sorunu var. Bir sorununuz olmasaydı zaten burada olmazdınız onu da biliyorum. Sadece rüzgarcıların da sorunu yok bugün doğalgazın ki çok küçük bir alanı kaplamasına rağmen onların da sorunu var. Yatırımcı hakikaten santrale bağlanmış doğalgaz küçük bir yer orada bir tarihi eser bulunmuş, hemen tutmuşlar mahkemeye götürmüşler adamı hapse atacaklar oradan bir şey çıktı diye, sen kaçakçılık yapıyorsun falan diye yani yatırımcının da skontası var. Tabi çok geniş alanlara hükmeden bir rüzgar, hidrolik ve kömür santrallerinin skontaları daha çok. Mesela ithal kömür santral projelerinde neler var, kömür sahası, limanı, kül döküm sahaları falan, onların skontaları daha büyük hatta bir liman izni almak bile ayrı bir santral izni almak gibi bir şey, yani böyle skontalar var. Biz İkinci mevzuat hazırlarken mücbir sebepler biliyorsunuz her Kanunun veya her olayın kendi durumuna göre mücbir sebepleri tanımlar, bu medeni Kanunda başkadar hukuk da başkadar, ne bileyim ticarette başkadar mücbir sebepleri farklı şekilde tanımlarsınız. Biz bunları Daire olarak Kurula götürdüğümüzde mücbir sebepleri oldukça genişlettik. Mücbir sebepler tanımında bir madde var aşağıdakilerle anılır kalmamak kaydı ile diye belirtmiştik. Tabi bu zamana kadar yaptığımız uygulamada ise hep o aşağıda yazılanları göze aldık mücbir sebep olarak, ama bizim mevzuatımızın diğer bir yönünde de haklı sebepler vardı, bunu genel anlamda söylerseniz kendinden kaynaklanamayan sebeplerle. Örneğin diyorsunuz ki biz ÇED'e bağvurduk üç aydır cevap alamıyoruz, Orman'a bağvurduk bir yıldır cevap alamıyoruz. Peki bu sizden mi kaynaklanıyor yoksa Orman'dan mı kaynaklanıyor? Biz bunun çok uygulamalarını yaptık. Dedik ki zamanında ÇED getiremediği için acaba Kanunun çıkması, çantacı tabir ettiğimiz kişilere karşı devlet yani yöneticiler bir önlem aldı bunları önlemek ve gerçek yatırımcıyı korumak için. Tabi bu arada kurunun yanında yağ da yağmaya başladı. Benim gördüğüm kadıyla buradaki yatırımcıların %99'u yağ kısmına giriyor ve yanacaklar da. Kış, lisans süresi bitmiş projeyi devir alması, inşaatla lisans süresi bitmiş, nasıl aldın diye sormak gerekiyor. Ya lisans süresi bitmiş, inşaat öncesi dönemle ilgili de hiç bir şey yapmamış. E bunu da yetiştiremeyeceğim diyor. E yetiştiremezsen tabi ne kadar hızlandırın da hızlandı yetiştiremezsin. Biraz da bu toplantılar bir dert toplantısı yani dertleşelim diye yapıyoruz. Tabi bunları belki kişisel olarak görüşünüz ama toplumsal olarak da bazı şeyleri hep beraber konuşmamızda, tartışmamızda fayda var. Tabi bizim devlet bürokrasileri olarak bazı sorumluluklarımız var. Sizlerin de yatırımcı olarak bazıları profesyonel yönetici bazıları da yatırımcıdır. Hakikaten sizler de skontı yapıyorsunuz. Buna nasıl bir çözüm bulunuz? Mücbir sebeplerin eğer ki haklı sebepler var ise, bakın bazı art niyetlerle Orman'a bağvuruyor, diyor ki beni geç cevaplandır. Yani bunlarda bizi endişeye sevk ediyor. Bizim amacımız nedir? Gerçek yatırımcıların önünün açılması, onların mağdur olmaması, hakikaten kendinden kaynaklanamayan bir neden varsa da onların mağdur olmamaları. Yani kestirip atıp da ya bugün süren bitti iptal ettim, bizim böyle bir niyetimiz yok arkadaşlar. Yani belki Mustafa Bey elç-i İlan etti sabahleyin Ahmet Ocak bana gelmeyin dedi ama niçin böyle dediğini söylemedi size, onu da söylemesi lazımdı ama söylemedi, ama niye gidin dediklerini de biliyorlar. Bunun en sağlıklı yolundan birisi arkadaşlar, Kanun değişikliği. Mesela,

buna rağmen kendinden kaynaklanmayan nedenler kayırsak o süreleri biz istediğimiz kadar uzatabiliriz. Yani siz bize ispatlarsanız, geçen bir mağduriyetli olmaz. İkinci bir yol Kanunu değiştirip, yine o Kanunda süreyi altı ay daha uzatam diyelim ama bu altı ayda sorunu çözmeyecek. Çünkü o dediğiniz olaylar yine belki bir senedir çözülüyor, üç ayda işte Orman Bakanlığı, Çevre Bakanlığı ben şunu biliyorum, hatta bazı belediyeler yeni kurulacak, imar planları olmayacak yeni haritaları çıkarılacak bilmem bir sürü sorun çıkacak arkadaşlar. Bu verdiğimiz altı aylık süre de size de yetmeyecek, hadi altı ay uzatam diyelim, bir torba Kanun koyup uzatam süreyi. Bunun en kolay yolu Kanunun, kendinden kaynaklanmayan haklı nedenlerin Kurul tarafından uygun bulunması halinde ki bütün elimizde puan da on yıldır bekleyen lisans var arkadaşlar, iptal edemedik, on yıl, hakikaten kendinden kaynaklanmıyor geçkime. Yani diğer kamu kurum kuruluşları, Çevre Bakanlığı ÇED görünüyor. O zamanlar biliyorsunuz ÇED istenmiyordu, biraz uzun mu konuştum biliyorum ama herhalde biraz uzun oldu ama herhalde günün en büyük konusu da 2 Mayıs sendromuydu büyük ihtimal, yani çözüm önerileri var ama siz işinize devam edin. Bakın lisans almışsanız, Kanun da çıkmış gelin 2 Mayıs günü gidip Çevre Bakanlığına veya Orman Bakanlığına müracaat etmişseniz bunun hiç bir hakkı nedeni olamaz arkadaşlar. Sizin 24 aylık bir inşaat öncesi süreniz var, onda yatmışsanız, kusura bakmayın gelmişsiniz 23. ayın son gününde başvurmuş, ben başvurduğum işte demekle bu iş olmaz. Burada bir hakkı nedeniniz olamaz, bakın bunların hepsini sorguluyor. Neden sorguluyor? Sizler yanın diye sorgulamayız, iyileştirme, art niyeti ayırt etmek için sorguluyor. Gerçek yatırımcı zaten çabalyor, Yatırımcı için bazen bir gün bile önemli, ÇED çıkaracak çünkü revizyonu var, lisansın kurulu güç değişikliği var, yeniden ÇED alması lazım, yeni güzergâhı alması lazım, bütün proje değişecek ve yatırımcı yanını ediyor 3 Mayısı yetiştireceğim diye, böyle uğraşık adamın işini engeller misiniz? Yani sonuçta bu ülkeye yatırım yapan bir insan. Bakın bu konuda her türlü yardımı yaparız art niyetli olmadığınız sürece, gerekli girişimlerde Sayın Bakanlığımız nezdinde, Sayın Kurumumuz nezdinde çalışmalar yapıyoruz ama bunlar sizi rahatsız sokmasın, sıkıntılarınza çoğunun sizden kaynaklanmadığını biliyoruz. Güne gerçeklerinden de sıkıntılarınza olduğunu biliyoruz, bunlara çözüm için elimizden gelen çabayı sarf ediyoruz. Teşekkür ederim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet Başkanım güzel bir konuşma yaptın. Aslında bu konuyu özetti ki kompleks. Ama kendisi de ifade etti, bütün gevşemememiz lazım yani yine Enerji Bakanlığı'nın o destek yazılarıyla bir an önce izin süreçlerini bitirip sonuçlandırıp ama bu soruna da kalıcı çözüm bulunması gerekiyor. Öyelerden bize gelen değişiklik önerileri de var başkanım. Yani hem Bakanlığımızı Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'nü ziyaret ederek önümüzdeki hafta hem de EPDK'yı ziyaret ederek sizinle paylaşalım uygun görürseniz yada ortak bir toplantıda.

Ahmet OCAK: Bu öneriler ya Bakanlığa gidecek ya Kurulda bir değişiklik olacak ama dediğim gibi ben şunu söylüyorum, bu iş tamam böyle oldu da siz yatın demem sonra üç gün sonra lisans iptal edilsin istemem, ama bu sizi kesinlikle gevşetmesin. Biz çözüm bulmaya çalışıyoruz gerçek yatırımcıların önünü açmaya çalışıyoruz ama bugün bunun sözünü veremem, siz hiç bu konuşmalar olmasın gibi çalışmalarınıza devam edin. Gerisi artık kasmet neyse o olur diyelim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet yani Mayıs da beklemeden bizim Enerji Bakanlığı ve EPDK ile ortak bir toplantı yapıp torba kanunlarından birinde kanun değişikliğiyle ya da yönetmelik değişikliğiyle kalıcı bir çözüm bulmamız gerekiyor.

Ahmet OCAK: Yönetmelik değişikliğiyle çok sorun çözemeyiz gibi geliyor çünkü onun bazı gerekçeleri var, Kanunun bizi engelleyen gerekçeleri var.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Sizin dediğiniz ifadeler gibi Başkanım. Eğer hani onlara dayanarak belki çözülebilirse öyle, ona bir ortak çözüm bulup tabii ki kanunun olması kalıcı olması çok daha iyi olacaktır. Evet biraz atmosferi değiştirelim, Hasan Bey en arkada.

Hasan SELEK
Deminer Holding

Sayın Ahmet Ocak Bey'e bir soru sormak istiyorum. Başkanım bu uygun bulma kararlarında ki santrallerde yer değişikliği için herhangi bir şey düşünüyor musunuz? Biliyorsunuz bu kanun gereği verilen lisanslarda yer değişikliğine başlarsanız, bunlarla ilgili ilanları görüyorsunuz da uygun bulma kararı olanlarda bir takım nedenlerden dolayı yapamayanlar, onlar ne yapacaklar onu sormak istedim, teşekkür ederim.

Ahmet OCAK
EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı

Evet meşhur 1 Kasım başvurularından sonra tabii bazı düzenlemelere ihtiyaç duyuldu. Örneğin, biz 1 Kasımdan önce 1 Kasım da başvurulardan ölçüm istemediğimiz için yatırımcıların bazı sıkıntıları oldu. Onlardan bazıları lisanslandı bazıları lisanslanmadı ama lisanslanan ölçüm yapmak zorunda kaldı. Ölçüm yapmak zorunda kaldığı zaman şu ana kadarki uygulamalarda arkadaşlar biz kesinlikle yer değişikliklerinde çok mücbir sebep olan, mesela

oraya mevzuata bir değişiklik olduğu zaman o mevzuat şu yer değişikliği, oto yol geçmesi bunlar sonradan olan olaylar, mesela maden ruhsatının sonradan verilmesi gibi. Önceden maden ruhsatı olmayıp da daha sonra değerli bir maden olup orada maden sahasesi çözümler ve ilk başvurularda başvuru sahasında saklı kalmak kaydıyla, yer değişikliklerine izin verdik. Yani verimlilik gerekçeleri var orada, haklı sebepler ve mücbir sebepler nedeniyle Kurul tarafından uygun bulunan haller kapsamında. Bunları yaparken bile, Kurulumuz bir karar aldı ama sonradan da mevzuata koyduk önce Kurul kararıyla sonra mevzuat değişiklikleriyle yaptık bu işi. Uygun bulmalarda da eğer gerekçe ne olabilir işe işte orada ÇED mi vermiyor başka sit alanı mı oldu, bilmem bir başka gerekçeniz mi oldu? Bunlarda tabii Kurula geldiğinde mesela biz bir hidrolik santralde uygun bulma kararını değiştirebilirsiniz çünkü o su kullanımından gelen bir kaynak var veya bir termik santraldeki yer değişikliklerine koordinat değişikliklerine izin verebilirsiniz. Yalnız şunu söylüyorum bundan sonraki alınacak başvurularda Kanun amir hükmü olarak santral sahası yapılacak yerlerde ölçüm istenince, sizin o belirlediğiniz ölçüm çerçevesinde o sahaya başvurmuşsanız, artık onu yer değiştirmesi mümkün olmayacak bunu bu kesinlikle Kanun amir hükmü gereği kesinlikle o yer değişikliği olmaz. Ama ölçüm olmadığı için daha önce bir de koordinatları belirlediniz, sahayı belirlediniz, uygun bulduk ama çok önemli bir sorun çıktı, ya onu Kurul tarafından gerekçeleri uygun bulunursa Kurula sunarız, uygun bulunursa yer değişikliği olabilir. Tabii bu

arada yeni ölçümler başladı, yeni ölçüm direkleri dikildi. Sizin yer değiştireceğiniz yerde başkaları da ölçüm yapmaya başlamış olabilir yani onlarda büyük sıkıntılar yaratabilir. Bunları da bilgilerinize sunmak istiyoruz.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Peki, Yenilenebilirde bu skonto yaratır mı Sebahattin bey? Yani santral sahaları siz belirliyorsunuz ya.

Sebahattin ÖZ
YEGM Daire Başkanı

EPDK'nın yaptığı değişikliği kapsamını tabii bizde de değerlendirip değiştiriyoruz şuan da, Yani santral sahaları değişikliğine müsaade edecek mi bunun teknik kriterlerini belirleme yönünde bir değişiklik önümüzdeki günlerde Enerji İşleri Genel Müdürlüğü, EPDK Başkanlığı'na gidecek. Tabii ki Ahmet Bey'in son ifade ettiği şeyler olacak yani bu oradaki kural açık. Bağlantı noktası değişme başka kiplere zarar vermemek kaydıyla diyor temel karar bu, burada bu

tür skontolar yapar. Yani ölçümler hakkı tabii ki, ölçüme başlamış insanlar, lisans yok ama orada ölçüm var kaydığınız yerde o sizden daha önce gelmiş. Bunlar tabii ki skonto yaratacak.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Tabii Hasan Bey'in asıl sorusu; şuan da lisans almış olanlara yapıyor , uygun bulmada da ÇED alamıyorsa ya da başka bir mücbir sebebi varsa.

Ahmet OCAK: İşte arkadaşım yani orada koordinat değişikliği yaptığınız zaman gerekçeleri uygun bulunursa, Kurula sunarız, kabul edilirse, Kurul kararıyla çözülebilir.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Başka, sorunlarımız varsa burada konuşalım, tartışalım ve fikir birliğiyle, salondan katkı koymak isteyenler, varsa çözüm noktasında iktiden katkılarını da koysunlar. Yani bu sektör hepimizin, hepimiz sektörün birer paydaşız, bu sektörü hep beraber geliştireceğiz, kamu kuruluşlarımızla, bürokratlarımızla, yatırımcımızla, tüketicimizle, finansıyla, servis hizmeti verenlerde hep birlikte geliştireceğiz. Konuşalım, tartışalım, çözüm yolları bulalım. Bu tabii spesifik çözümlerden daha ziyade sektörün sorunlarına, çözüm bulma adına katkı koyarsanız çok daha memnun edici olacaktır. Buyurun kendinizi de tanıtsınız.

Sezen FİDAN
An- Es Enerji

Biz bir danışman firmayız, bu salondaki pek çok yatırımcıyla birlikte izin süreçlerini takip ediyoruz, bugüne kadar rüzgar projelerinde yaklaşık 2.000 MW'ın üzerinde projede çalıştık , halihazırda da 40'in üstünde projelerin farklı aşamalarda izin süreçlerini yürütüyoruz. Dolayısıyla da burada konuşulan konuların pek çoğuyla esas muhatap

olan bizi ve yatırımcılarla kurumlar arasında bir yapımız var. Tabii izin süreçlerinde yavaşladığımız pek çok sıkıntıyı tek tek burada anlatmam çok zor ama genel olarak bizim en büyük sıkıntımız, hiç bir kurumu ayırt etmeden söylüyoruz. İlkide bulunduğumuz her kurum için aynı şey geçerli. Rüzgar santrallerinin, yenilenebilir enerji santrallerinin kamu yatırımları sayılıyor olması ve kamu yarıları kapsamında olmasına rağmen, herhangi bir yatırımla herhangi bir plan değişikliğiyle herhangi bir görüş alıverişleriyle aynı tutuluyor olması, bizim kurumlarda yürüttüğümüz işlemleri son derece yavaşlatıyor. Özellikle taprada ki kurumlarda son derece yavaş hareket edebiliyoruz, şirketler bazında başvuru yapabildiğimiz için Sayın YEGM Müdürlüğünde de görüştüm konuyu, acaba tipik kamulaştırmalarda olduğu gibi dosyalar EPDK kanalıyla gönderildiğinde nasıl ivedilikle değerlendirilip çözülüyorsa ilgili kurumlarda, diğer işlemlerimizin de YEGM ya da Enerji Bakanlığı'nda ki başka bir kurum tarafından gönderiliyor olması bizi hızlandırabilir mi genel olarak? Bu bir öneri benimkisi. İkinci bir konu, tabii şuan da hep yürüyen ve şuan problem yaşayan santraller üzerinden konuştuk genel cevapları da aldık ama ön lisans diye de bir kavramımız var artık. 24 ay süremiz var bütün bu izinleri tamamlamak için yeni projelerde. Bizim bugüne kadar tecrübe ettiğimiz izin süreçlerinde 24 ay süre içerisinde özellikle kamulaştırma ve hazinelerdeki tahsis işlemlerinin asla ve asla tamamlanamayacağını biliyoruz. Bu konuda mülkiyetin elde edilmesi gibi bir kural kopul getirildi ön lisans süreci içerisinde. Halbuki biz kamulaştırmalarımızda özellikle yine aynı şekilde hazine mülkiyetindeki arazilerde de işlem tamamlanmadan sahaya girebilme, inşaatı başlama iznini almış oluyoruz aslında, arkadan işlemlerimiz devam ediyor ve şuan da işletmede olan pek çok santralimiz var hala hazine tahsisleri, irtifak hakları kurulmaya devam eden. Ön lisans geldiğinde ve biz uygun bulmaları almaya başladığımızda da bu süreler çok ciddi sıkıntı yaratacak. Yine aynı biçimde tüm projeler için getirilen askeri yasak bölge ve güvenlik bölge izinleri. Zaten biz ön lisans süreci içerisinde ki izinlerimizi alırken, eğer bir askeri yasak bölgede isek, (imar kanunu göre ve diğer bütün tahsis işlemlerimize göre) onları görüşünü almadan işlemlerimiz hiç birini yürütemeyiz. Ancak bu ön lisans içinde alınması gereken görüşler listesinde yer aldığı anda, bütün projelerin bütün yatırımcıların bu yazgıların bir sürü sefer yapması oradaki gerekli ilgili memurlarında hiç dumanı da bunlara cevap vermesi anlamına geliyor. İş yükümüzü arttıran konular olduğunu düşünüyoruz, kolaylaştırılabilirler mi? daha farklı bir çözüm olabilir mi? Bir küçük sorumda Yusuf Bey'e var, Hatay'da işleme yapıyorsunuz, çok büyük bir riskle de karşılaşmadınız biliyorum ama hala bazen ekosistem raporlarımızın cevaplarına uzun işleme süreleri geliyor ve son dönemde istenilen ve verdiğimiz taahhütlerde zorunlu tutulan altı metreyi geçmeyecek yol kopulları gibi sıkıntılarımız var, bunları çözmek için yardımınız olur mu? Teşekkür ediyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet Sezen Hanım'ın sorumuza ilişkin aslında Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğümüzle veya Enerji İşleri Genel Müdürlüğümüz üzerinden kamu yarıları belgesi aldığımız için izin işlemleri onlarla yürütebilir mi dendi. Bu süreçleri hızlandırabilir çünkü taprada hep şöyle bir niyet var, özel sektör yatırımları olunca sanki özel sektör yedi kat yabancı gibi, bu ökeye hizmet etmiyor gibi, bir deneyle karşılaşıyor özel sektörde ki yatırımcılar. Kamudan bir yazı gitmesi belki ömür bir sonuç doğurabilir. Bu konuda ne düşünüyorsunuz Başkanım?

Sebahattin ÖZ: Bunu arada da paylaşmıştım arkadaşlarla, bunu zikretmekte çok sakınca görmüyorum. Bununla ilgili bir çalışmamız var, öncelikle bir yazılım geliştirme üzerinde çalışıyoruz, ilgili bütün kurumlardan girebileceği, ilgili bütün proje sahiplerinin ve yetkilendirildikleri kişilerin girebileceği ve izin süreçlerinin analiz edileceği bir yazılım geliştireceğiz öncelikle. Sonra buna bağlı olarak bir yönetmelik çalışmamız var. Dedikleriniz noktaya gitmek hedef, zor bir iş olduğunu kabul etmek lazım Türk Kamu Yönetiminde hani izimizi görür diyorsanız, hepimize birer kamu yarıları yazısı vermek çok zor bir şey değil ama bu her proje için verileceği için yine aynı tepkiyle yine aynı süreçlerle karşılaşsınız ama bizim niyetimiz bu değil bunu bu süreçte izin

süreçlerinin analiz edilmesi, takip edilmesi, tıkanıklıkların açılmasında Bakanlık olarak müdahil olmayı gerektiren getiren bir uygulama olacak ve belki daha sonraki süreçlerde iştir bu yabancıların tek durak ofis dedikleri izin süreçlerinin Bakanlığımıza tarafından takip edilmesi, belli süreçlerin değerlendirilerek Bakanlık tarafından takip edilmesi noktasına gidilecek bir uygulama olacak.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Hani bazı yatırımcılar gidiyor, bir kuruma veriyor, benim yazımı beklet çıkmasını falan ilan diyor. Süreçlerin hızlandırılması açısından en azından bunun da önüne geçilmiş olabilir. Ama bu çok iyi bir proje. TÜREB adına süreçlerin belirlenmesi açısından rüzgar konusunda üyelerimizle birlikte destek sağlanıyor. Bunun yanında bir de Başbakanlık da yürüttüğümüz bir çalışma var, orada komisyon üyesi arkadaşlarımız var. İki aşamalı bir çalışma Başbakanlıkta ki çalışmamız. Rüzgarda ki öncelikle bütün bağvurudan işletmeye alınana kadar ki bütün süreçleri bir akış diyagramı halinde tanımlıyoruz, birinci aşama bu. Birinci aşamayı sonuçlandırdık, sektöre geri dönüş yaptık ama sizlerden bir geri dönüş alamyoruz, sizlerin de katılmasını istiyoruz yaşadığınız sorunlarla ilgili. O süreç tamamlandı, bir sonraki süreçte de oradaki prosedürleri hem prosedür olarak hem zamansal olarak nasıl kısaltabiliriz onların çalışmasını başlatacağız. Yenilenebilirin çalışmasıyla birlikte bence oldukça iyi bir proje olacaktır. Ekleyeceğimiz bir şey var mı Sebahattin Bey?

Sebahattin ÖZ: Tabii ki bu çalışma belli noktalara gelince benzer sektörel toplantılar yapacağız bu süreçlerin analiz edilmesiyle ilgili.

Ahmet ÖCAK: Evet bir de Askeri yasak bölgelerle ilgili birşey sordunuz heralde. Biz Genel Kurmay Başkanlığına bir yazı yazdık, cevabını bekliyoruz. Zaten imar planı yapılırken bu bölgede orada iki şeyi ayırmak lazım, birisi jendarmadan alınan güvenlik adına alınan bir belge var. Birde Milli Savunmadan alınan var ikisi farklı şeyler askeri yasak bölgeler. Bunu kolaylaştıracak bir yol, o bölgenin komutanına en yüksek amirine verilecek yüksek ihtimal. İmar planında bunlar araştırıldıktan sonra artık müracaat etmeniz de belki gerek kalmayabilecek onun yazmalarını yapıyoruz şuan da.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Güzel orada da bir gelişim sağlanıyor. Ekosistem ile ilgili bir soru daha vardı. Yusuf Bey onunla ilgili bir şey söyleyecek misiniz?

Yusuf CERAN: Evet, şimdi malumunuz ekosistem değerlendirme raporlarını değerlendirdikten sonra, hocaların önerileri doğrultusunda izleme istiyoruz. Bu yüzden de hocaların önerilerine göre bir yıl ile iki yıl arasında değişiyor genellikle. Tabii onların bugüne kadar iki yılını tamamlayan izlemelerimiz var. Yatırımcılar bu izlemelerini tamamlayan yatırımcılar, iki yıl izlettik yani baştan vermiş olduğumuz yazıda belirttiğimiz şartlar dâhilinde olan izlemeyi tamamladıkları zaman, bize başvuruda bulunsunlar biz onu tekrar bir değerlendirmeye alacağız. Şimdi bizim de takip etmemiz zor oluyor. Hangisi izleme yapı, hangi aşamada? Tek tek şirketleri takip etmemiz zor oluyor.

Sezen FİDAN: İnşaat aşamasından sonra taahhütlerde belirttiğimiz izlemelerden söz etmemiştim aslında belki doğru ifade etmedim. Ekosistem raporlarımızın değerlendirilip uygun görüş yapılmasında sakınca yoktur görüşünüzü almadan önce izleme önkoşulu koyduğumuz projelerimiz var, çok uzun süreler üstelik iki bahar dönemi gibi yani iki yıla yaklaşan süreçler bunlar. Hani eğer bunları tamamlamazsanız, size görüşümüzü veremeyiz diye bildirdiğiniz kopular var, biz sizden daha olumlu görüş alamadığımız projelerimiz var ekosistem raporlarımızda bir öneri olmamakla birlikte.

Yusuf CERAN: Evet, bu özellikle ölçüm direği görüşlerinde ve ön için süreçlerinde de bir izleme istiyoruz, tabii bu aslında yatırımın içini kolaylaştıran bir süreç. Yani planlama aşamasına, yatırım aşamasına geldiği zaman, o sahaya ilgili izleme döneminde yapılan çalışmalarda ciddi bir bulguya rastlanmıyorsa belki ondan sonra planlama aşamasından sonra izleme vermeyeceğiz. Çünkü izleme neticesinde ortaya bir şey çıkmıyorsa daha sonraki izleme belki bunu ortadan kaldırabilecek. Ama tabii bunlar bir süreç, bu süreci biz değerlendirmeye devam ediyoruz yani bu aktif bir süreç olduğu için, genelgeyle ilgili süreçte belli olduktan sonra daha net değerlendirmeler yapabileceğiz.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Kısa süre bekleyeyi mi bekliyorsunuz diyorsunuz Başkanım ?

Yusuf CERAN: Yok beklleme değil zaten süreci yönetiyorsunuz, süreçte bir skontemiz yok izleme sürecinde.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Ama mesela özellikle şimdi yeni müracaatlarda Başkanım, ölçüm izni için başvurduğunda, siz o izleme sürecinde başlatırsanız, en azından ölçüm bittğinde izleme sürecinde tamamlanmış olur. Yatırım aşamasından önce, izleme sürecinde bitmiş olur. İzleme süreci bittikten sonra, ölçüm istasyonunu kurun dersiniz, bu sefer iki yıl kaybediyor yatırımcı ve yeni müracaatları kaçırıyor.

Yusuf CERAN: Yok o zamana kadar izlemiş olduğu veriler bizim için değerlendirme açısından yeterli olacak.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Yani siz onu bir ön koşul olarak sunmayacaksınız, ölçüm istasyonu izni vereceksiniz, ama izlenmesini de başlatacaksınız?

Yusuf CERAN: Tabii tabii, izlemeye devam edeceğiz, gerek duyarsak devam ettireceğiz.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Başka ekleyeceğimiz bir şey var mı?

Yusuf CERAN: Yok puan için yok.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Size söz vereceğim, Başkanım bir ilave yapacak kamulaştırma ile ilgili.

Ahmet OCAK

EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı

Sizin sorularınız vardı bir kaç tane onu kaçırdım ben. Ölçümle ilgili baktık arkadaşlar bu ölçümün faydalarını biz örneğini aldığımız şu güneş başvurularında görebilirsiniz. Eğer biz bu ölçümü getirmeseydik yani bugün için çok tartışılan bir şey ama puan da aldığımız 9.000 MW'lık 500 başvuru inanın 50.000 MW olurdu ve biz herhalde 10.000 kişiyle uğraşırız, gerçek yatırımcı biraz parasını yatırım taahhüt altına elini koysun ki ölçüm istemesinin faydaları. Hakikaten siz ölçüm gittiğiniz zaman ki bunu gördük. 1 Kasım'da hiç yerini görmeden verilmiş dosyalar var bu hidrolikte bile var haritada google üzerinde yapmış hidrolik başvuruları var bunların çok

sikantisi gördük. Verimli olmadığını, lisans aldıktan sonra çok mağdur olduğunu rüzgarde bir yatırımcı üç buçuk milyonu bu irat kaybettik. Çünkü neden biliyor musunuz? Şirket türbin yerlerini yaptı, rüzgar türbini alacak firma bulamadı, veremedi ki ölçüm değerleri, bir şeyi yok rüzgar yok dediler. Rüzgar yok hakikaten ben bunu parasını geri ödeyemez türbinde vermem dedi. Bunlarla karşılaşılmaması için ileride çevresel sorunlarla karşılaşılmaması için bunun mutlaka ve mutlaka dikkate alınması gerekir, arkadaşlar biz size lisans verelim de siz ondan sonra uğraşın, orada yapamayacak bir şey çıkar ise hem siz mağdur oluyorsunuz hem de ülkenin diğer tarafında yapılacak bir kaynağı tahsis edip yıllarca bekletiyorsunuz. Hâlbuki bu ülkenin bir kaybı. Bu kaybı realize etmemiz lazım, belki kişi olarak sizin kaybınız var ama daha büyüküz bizim ölümün kaybı, sizin benim hepimizin kaybı. Birincisi bu ölçümler bunlar için gerekli. İkinci ön lisans da kamulaştırma dediniz. Kamulaştırmalar yetebilir, neden yetebilir? Biliyorsunuz bizim acil kamulaştırma kararımız var zaten davaların açılmasıyla siz inşaat başlayabiliyorsunuz. Aslında 36 ay Kanun veriyor mücbir sebepler hariç, 36 ay kadar süre veriyoruz. 36 ayda bu büyüklüklerine göre ki 24 aydan başlıyor biliyorsunuz kuruluş güçlerine göre ve kaynaklarına göre bir skala yaptık. Aslında Kanunun verdiğini biraz daha genişlettik. 24 ay, 28 ay, 30 ay, 36 ay maksimum verebileceklerimizi zaten verdik. Kamulaştırmada acil kamulaştırma kararı alıp dava app parasını yatırdığınızda ki hidrolik santralleri de hariç tuttuk rezerve alanını, bunlar yapılabilecek şeyler, çünkü inşaat başlaması için tek ve gerekli şart bu tip izinlerin bitmesi demektir. Orada da bir sıkıntı olmayacak bu şeylerin sürelerin yeterli olduğunu düşünüyoruz. Mücbir sebeplerle bir durum olursa zaten ekstra bir zamana da ulaşabilir ama mücbir sebep çok olmaz zaten. Acil kamulaştırmada davanın açılması, o yıllarca sürebilir, yeniden bilirkişi atanır, yeniden değerlendirme yapılır orada bir sorun yok sadece davaların açılıp, acil kamulaştırma parasını mahkemeye yatırılır, sonra değişir onlar aynı mesele.

Ebru ARICI
An-Es Enerji

Başkanım, şu konuda haklısınız şahsı mülkiyetlerini acele kamulaştırma çözüyor ama çok sık karşılaştığımız bir sorun var hazineyle mera, merayla orman mülkiyetli oluyor ve hiç bir işlem yürütemiyoruz. Dolayısıyla oradan kiralama işlemini yapamıyoruz. Yani devlet arazilerinde böyle bir sorunumuz var çok ciddi. Plan onaylarına kadar çözüyoruz bir şekilde işte EPDK' dan yazılarla ama tahsis işlemi tamamlanmıyor. Ya da 22a çalışmaları dediğimiz gibi bir projemizde var mesela 6 yıldır süren kadastro çalışmaları var yine ormanda tecavüzde alanlar. Dolayısıyla bir malik olmadığımız için, şahıslarda davalı olsa dahi işlem yürüyor kadastroda, acele koyma kararı ile ama diğerlerinde böyle bir sorun var. Bir diğer konu, Yusuf Başkanımızla alakalı, bütün taahhütnamelelerde 6 m yol kenarına veriyoruz ama biz yerinde sadece yolun aksını 6 m açıyoruz, dönüşlerde 30 metreyi bulduğumuz yerler oluyor. Bugün şimdi kimse geliş böyle bir uygulama yapmıyor kontrol amaçlı ama pek çok santralde bu metrenin çok dikkate alıyoruz. Yani bir gün bir sorun yaratar mı 6 metre kopuluna uymadığımız için.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Kesin yaratır bundan sonra, bundan sonra kesin yaratır.

Ebru ARICI: Ama öyle şimdi. Bir diğer konu da çok kısa, ölçüm direkleriyle ilgili yine ormandan izin alınmadığı

İçin en büyük sorun şu, bir zannediyoruz ki şu an da gerçek yerinde yatırımcılar ölçüm yapıyor ve onlarla müraacaat edecekler. Aslında güneşlerde olduğu gibi herkes sadece kiralayabildiği sahaya gidip, sahaya doğru temsil etmeyen noktalarda ölçüme bağlamak zorunda kaldı. Bu da benzer diğer bir sorun. Teşekkür ederim.

Yusuf CERAN: Şimdi 6 metre, tabii yolun şevlerini katmıyoruz, kattığımız zaman bu 10 metreye de 30 metreye de çıkabilir orda bir probleminiz yok. 6 metre yapıyor olabilir ama şevler hariç 6 metre.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Başkanım, çer değil de şimdi tırlar çok uzun olduğu için kanatlar, özellikle manevralarda, dönüşlerde geniş alanlara ihtiyaç duyuluyor. Hem vinçlerin hareket edebilmesi için hem de kanatların taşınabilmesi için geniş alanlar yani dönüşlerde özellikle. O, 6 metrede birden çıktı biliyorsunuz o orman komisyonunda yaptığımız çalışmalarda 6 metre yeterli oluyor dedik ama bu tabii normal düz yolda 6 metre yeterli ama dönüş alanlarında daha geniş alanlara ihtiyaç olabiliyor.

Yusuf CERAN: Kesinlikle, orda bir problem çıkmaz diye düşünüyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Kayıt alıyorsunuz Başkanım bakın.

Yusuf CERAN: Yok yok çöke bugüne kadar çıkardı çünkü sürekli izinler o şekilde verildi.

Mustafa Serdar ATASEVEN: İbrahim Bey, Başkanım bir şey söyledi sizin onunla ilgili bir skontunuz vardı bildiğim kadarıyla. O sorunuza cevap oldu mu Ahmet Ocak'ın söylediği?

İbrahim ERDEN
Enerjisa

Şimdi birincisi, bu açıklanan kapasitelerle ilgili Enver Bey'e ve Ahmet Bey'e gelecekte ilgili bir sorun olacak; artı belki Ahmet Bey de cevaplar ve bununla ilgili bir yorumda bulunur. Bir de tabii gelecek projeksiyonu konusu var. Ormanda diğer sahalarda yaptığımız, geliştirmeye çalıştığımız projeler ölçüm sahalarını da etkiliyor. Şimdi az önce söylendi; orman sahalarında, merada ve diğer alanlarda problem var tabii, ölçüm izni almakta

problemler yaşıyor. Karun ve yönetmelik şunu emretti, 2 Kasım'da yönetmelik çıktı ve Nisan 2015'in sonunda lisans başvurusun alınacak. Maalesef bizde şu olmadı; gönül isterdi ki 2007'den bu yana her sene başvurular olsun, proje yapanlar ve geliştiriciler de bu işi bir devamlılıkla yapsınlar. Arada 7 sene boşluk olunca insanlar beklekti, dolayısıyla bu belirsizlik ortada iken yatırımcılar ölçüm direğine 50-60 bin Euro, sahaya ilgili araştırmalar için belki 50 - 60 bin Euro daha (yani toplamda 100 bin Euro) bir sahaya harcamak istemedi. Dolayısıyla da kimse 7-8 senelik, çok sayıda proje için uğraşmıyordu. Şimdi ne görüyoruz; yumurta kapıya dayanınca, yani EPDK tarafından ölçüm ve lisans başvurusu hazırlıklar için 16-18 ay süre verilince herkes acele etmeye başladı. 60-70 tane sahaya; bu kısa süre içinde geliştirmeye çalışan yatırımcılar var, maalesef yapılan çalışmalar sağlıklı olmayacak çünkü proje çalışmalarında geçmişten gelen bir süreklilik yoktu ve çalışmalar da alelacele yürütüldü.

Birincisi, öncelikle şunu öğrenmek istiyorum, bundan sonra proje geliştirme sürecindeki sürekliliği nasıl sağlayacağız? Aslında burada bunun ipuçları var, daha öncede çeşitli platformlarda belirtirdi, ayrıca Enver Bey de Ahmet Bey de belirtti ama biz şimdi sadece 3.000 MW'ı gördük, fakat sonuçta öfke olarak 20 GW hedefimiz var. Çeşitli platformlarda resmi açıklama şeklinde olmasa da bundan sonra her yıl takriben 1.000 MW rüzgar kapasitesi açıklanacağıyla ilgili konuşmalar da olmuştur. Neticede bir resmi açıklamada da bu henüz geçmiyor. Bundan sonraki süreç nasıl olacak, bunu daha detaylı biçimde netleştirebilir miyiz?

İkinci sorumda bu ölçümleri yapabilmekle ilgili. Sahalarda ciddi sorunlar yaşıyoruz, biz bir buçuk senedir proje sahası geliştirmeye uğraşıyoruz. Proje sahalarında sorun olup olmadığını mutlaka detaylı şekilde incelemeden herhangi bir yerde ölçüme başlamıyoruz. Makro ölçekteki rüzgar verilerini kullanarak orada bir rüzgar potansiyeli var mı yok mu buna bakmadan asla ve asla başlamıyoruz ama rüzgar için saha geliştirme işine henüz 3 ay önce başlamış yatırımcıların önemli bir kısmının bunlara bakmayacağına da inanıyorum. Bu kadar kısa sürede böyle bir sahayı incelemek mümkün değildir, hatta imkansızdır, yapıyorum diyorsanız da muhtemelen baştan savma olur. Dolayısıyla, bu kadar kısa süresi olan yatırımcılara, ölçüm direğini dikmesi için ciddi bürokratik şart ve talepler ortaya koymak, bunların tamamlanamadığı durumda da saha geliştirmeyi ve direk kurulumunu ertelemesini beklemek çok doğru değil diye düşünüyorum. Dolayısıyla da bu bürokratik engellerden dolayı engellendiğini gören sektör de işini tamamlamak için kamuyu sıkıştırabilir. Şimdi örnek olarak, bazı orman arazilerinde geçen sene Mayıs-Haziran'dan beri sadece ölçüm direği için bekliyoruz; herhangi birini de alamadık. Dolayısıyla biz ne yaptık? O bölgede tepenin ya da başka bir arazinin köşesinde bir Ahmet Amca'nın arazisini bulduk, gittik kendisiyle anlaştık, arazisini kirledik. Sahanın rüzgar koşullarını da aslında çok iyi göstermeyeceğini düşündüğümüz yerler bile olsa bunu yapmak durumunda kaldık. Neden; çünkü az zamanda süreci tamamlayıp lisans başvurusu yapmamız lazım; ya yapacağız, ya da başvuru fırsatı kaçacak. Tabii bu ölçümler devam ederken beklettimiz, lisans başvurusuna kadar ormandan doğru yerde ölçüm yapabilmek için iznimizi alamadık. Bu gerçekleşirse direğimizi alıp bu daha uygun noktaya da taşıyacağız. İhtiyacı karşılamak için biz mevcut yerde bir senelik ölçümü dolduralım açıkçası bu kafı; ama bununla teknik olarak yeter şart bizim için tamamlanmış olmuyor. Bizim yatırım kararı verebilmemiz için sağlıklı ölçüm yapabilmemiz lazım, sektörün de bu doğru ölçümlere ihtiyacı var. Dolayısıyla ilgili sorum da şu; mera, orman hazine gibi arazilerde, hazine'nin mülkiyetindeki arazilerde izin alınmaması gibi gerçekten ciddi sorun var. Buradaki 80 metrelik direk (en fazla 250 m²'yi kaplayacak) arazilerin tahsisini mevzuatta yeniden ele almalıyız. Bu kadar basit tahsisler Başbakanlıkta kadar gitmeden tamamlanabilir. Ayrıca, mera arazilerindeki ölçümler için bazı bölgelerde yatırımcılardan ÇED onayı alması dahi isteniyor. Örneğin, birkaç ilde merada ölçüm için yerler tespit ettik; ilin birinde ilgili yöneticiler biz ÇED onayının tamamlanmasını istiyoruz dediler, bir başkasında ise buna gerek duyulmadan süreç yürüyebiliyor; dolayısıyla da hayretler içinde kaldık. Yatırımcı olarak henüz projenin adı bile konmadan 80 metrelik direği dikmek için dahi ÇED alırken ilk bürokratik engelle yüz yüze geliyoruz. Yatırımcı olarak bizler zaten ilk safhalarda pek çok incelemeyi yapıyoruz. ÇED onayı zaten ön lisans sürecinin bir parçasıdır, fakat direğin kurulumu için bir şart olması uygun bulmuyoruz. Bazı bölgelerimizde rüzgar ölçüm direği dikiyoruz dendiğinde henüz adı konmamış projeden üretim lisansını isteyen de var; kuruma "ölçüm direği dikiyoruz" dendiğinde "lisansınızı istiyoruz" diyor; bizler de medburen bu zor durumda çareler bulmaya çalışıyoruz ya da projelerimizden vargeçme noktasına gelebiliyoruz. Ben orada komşu parselde bulunan bir şahsın arazisine bu direği dikiyorsa kamunun arazisine de dikişiminde aslında büyük bir fark olmaması gerekir. Güvenlikle ilgili şartlar da getirilebilir; yani aydınlatmasını koyarım başka talepleri de yaparım ama bunlar proje geliştirmenin çok erken adımları. Dolayısıyla, 16-18 süresi olan yatırımcıların, bu konuda ellerinin daha rahat olması için kendilerine bir kapasite projeksiyonu verilmesi ve başvuru süreçlerinin geleceğinin netleşmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca, bu izin süreçleri bürokratik engeller mümkün oldukça

azaltılmaya çalışılarak bu kaliteyi biraz daha iyi olur diye düşünüyorum. Bununla ilgili ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz diye Ergün Bey'e ve Ahmet Bey'e sormak isterim; Enerji Bakanlığı neticede bu sektörün lideri, EPDK da aynı şekilde düzenleyici olarak söz sahibi. Dolayısıyla, bu ikinci sorum da doğumlarla ilgili bu süreçleri nasıl kaliteleştiririz?

Mustafa Serdar ATASEVEN: Aslında ilk önce Enver Bey'den başlayalım. O önemli bir kriter İbrahim Bey'in sorusu bundan sonraki rüzgarın geleceğini de belirleyecek sorulardan bir tanesi. Tamam, 3.000 MW'ı açtık. TEİAŞ 2015'de de EPDK bununla ilgili müracaatları alacak ama bundan sonra Türkiye'de rüzgar sektörü nasıl ilerleyecek? Yani TEİAŞ bağlantı görüşü verecek ki diğer sorunlarımız ortaya çıksın. TEİAŞ bağlantı görüşü vermezse diğer sorunlarda ortaya çıkmıyor. Evet, Enver Bey buyurun.

Enver ERKUL
TEİAŞ APK Daire Başkanı

Evet, sektörün rüzgarının iyi olmasını tabii TEİAŞ her zaman diler. Şöyle, şimdiki 6446 sayılı kanun TEİAŞ'a ödevler vermiş durumda. Bu doğrultuda hareket etmemiz lazım. TEİAŞ olarak yüksek senaryo, baz senaryo bir de işte düşük senaryo göz önüne alınarak, Türkiye'de ki üretim gelişim planı ile arz talep dengesi gözütülerek planlamalar yapıyorduk bunu raporluyorduk zaten. Buna da devam edeceğiz. Şimdiki fotoğraf şudur, lisanslı

Rüzgar santrali 9.500 MW var EPDK'dan lisanslı yanılmıyorsa evet şu anda dönen türbin 2.958,45 MW. Bize yansması biraz daha düşük ama o kadar. Peki, verilen bağlantı görüşlerine baktığımız zaman bundan çok daha fazla, quanda dönen türbin sayısı da budur yani bu bir realite. Şimdiki çok uzun döneme baktığımız zaman %5 ortalamayı tutturabileceğimizin ümidini taşıyorum çok değil 2030'lara baktığımız zaman diyorum ki dünyanın bu haliyle Türkiye'nin içinde bulunduğu bu dünyada, yapabileceği her yıl %5 artış civarında olabilir. Hal böyle olunca da, bu bakış açısıyla 14 yıl sonra enerji üretiminin mevcut üretimin iki katına çıkması beklenebilecektir. Puanat gücümüzün Yaklaşık 40.000 MW olduğunu kabul edelim 15 yıl sonra bu değer 75-80 bin MW arasında değişecektir. Rüzgarların kullanma kapasitelerinin %30'ların üzerinde olmalarını hep dileriz. Bakanımızın da söylediği gibi %30 civarında da bir yenilenebilir enerji potansiyeli beklemekteyiz. Bunun içinde tabii küçük hidrolikler artı güneş de olacak ama ağırlık tarafı rüzgarda. Böyle baktığımız zamanda ortalama yılda 1.000 MW'ı ihtiyacı var bu Türkiye'nin rüzgar olarak. Şimdiki sizler yılda 1.000 MW'lık türbin döndürmeniz gerekir ortalamasını diyorum bazı yıllar bunun üzerine çıkması lazım diye düşünüyorum. Biz her yıl gelecek beş yıl ve on yılı kapsayan bölgesel üretim tesisi kapasitesini yayımlamak durumundayız. Türkiye'nin neresine hangi çeşit santralin dağılacakını tam olarak adresleyemeyiz ama belirlememiz ve yayınlamamız lazım ve bunu her yıl yapmamız lazım. On yılı baktığımız zaman bu hava tahminine biraz benzer isabetli olamayabilirsiniz. Ama beş yıl olduğu zaman verilerden hareketle doğruya çok yakın sonuçlar elde edebiliriz. O zaman biz her yıl gelecek beş yıl iz düşürerek yıl yıl şu kadar rüzgar, şu kadar güneş, şu kadar hidrolik şu kadar işte ithal kömür gibi üretim kaynaklarını öngörmemiz gerekiyor ve bunu da sektöre sinyal olsun diye sunabilmemiz gerekiyor tabii ki. Bundan sonra yapacağımız budur. TEİAŞ' dan üretim tesisi kapasitesinin yeterliliğinden kaynaklanan bir sıkıntı olacağını tahmin etmiyoruz. Ve dikkat ederseniz bölgesel açıklamalar yaptık, trafo merkezi bazında değil. Bu yatırımlara inisiyatif kullanma, kolay yer bulabilme, nereye buluyorsa, neresi kurtarıyorsa ormandan veya bir başka yerde oraya santralini yapabileme imkanı tanımak içindir. Biz en yakın en uygun en mümkün yere

başlamayı hedefledik yani bu var. Bundan sonra ortalama yılda 1.000 MW civarında bir tesaleşme bekliyoruz sektörden. Durum bu.

Mustafa Şerdar ATASEVEN: Evet teşekkür ediyorum yani 2015'den sonra her yıl 1.000 MW gibi bir rüzgar müracaatı açıkları ve akabinde de bu tabii gelişmeye bağlı.

Enver ERKUL: Tabii bu 1.000 MW'ı kayıda geçiriyor aşından da

Mustafa Şerdar ATASEVEN: Tamam kayda almayalım bu kısım

Enver ERKUL: Aa ben bekliyorum, benim beklentim budur ama inşallah beklentimin üzerine çıkarsınız. Şuan da kapasite dolmuş ve kullanılmış değildir.

Mustafa Şerdar ATASEVEN: Şimdi Başkanım daha önce bizim yaptığımız ve 2012'de yayınladığımız Türkiye Rüzgar Enerjisi Yolu Haritasında da gündeme gelen bir konuydu ve bağlantıyla ilgili de bir küme oluşturmştuk yedi küme vardı toplam. Şimdi orada yaptığımız çalışmada aslında biz şimdi bu 11.000 MW TEİAŞ tarafından bağlantı görüşü verilen bir proje var. Şimdi reel hayata baktığımız zaman o veya bu sebeple bunun ancak 9.500 MW'ı bugüne kadar lisanslandırılmış. Bu 9.500 MW'dan da belki 2.000 MW'ın üzerinde iyimser senaryoyla, reel senaryoyla 3.000 MW'lık bir projenin yapılmayacağını ön görüyoruz o ya da bu nedenlerle, yüksek kırımlarla ya da arazisinde sorun olması nedeniyle ya da finansman nedeniyle bir şekilde. Şimdi bu açıdan baktığımız zaman, o zaman bizim sektör olarak beklentimizi 2023 hedeflerinde de eğer samimiyssek 2023 yılından önce 3 yılda da bu projelerin yapılacağını ön görüyorsak 2023 yılından önce mesela 2020 yılına kadar en az TEİAŞ tarafından 25.000 MW'lık bir rüzgar için kapasite verilmesini ön görebiliyoruz olmazız lazım yatırım: tarafından baktığımız zaman. Bunu niye 25.000 diyoruz %20'sinin bu o rapordan çıkan bir sonuçtu, %20'sinin yapılmayacağını ön görüyoruz. Onun için 2023 yılında 20.000 MW yapılar diyoruz. O nedenle Bakanlığımızın, hemen Başkanım söz istedi, el kaldırdı Ahmet Ocak ama,

Ahmet OCAK: Ben burda müdahale etmek zorundayım

Mustafa Şerdar ATASEVEN: Bir bitirelim, eğer bu mümkünse 25.000 verelim ki 20.000 MW'a biz 2023 yılında işletmeye alabiliriz. Biz 645 MW aldık, 2013'de bugüne kadar bir yıl içerisinde yatırım geçen rüzgar santrali kurulu gücü bu ama 2023'tü hepimiz biliyoruz ki bu salondaki herkesi tanıdığım için ancak 10.000'e ulaşabiliyoruz. Öyle değil mi? iyimser senaryoyla ancak 10.000 MW'a gelebiliyoruz. O zaman hep beraber bunu 20.000 MW'a nasıl çıkartabiliriz, bununla ilgili kadereyi samimi olarak hepimiz koymamız lazım.

Enver ERKUL: Yani şu anda size 25.000 MW bağlantı görüşü verdiğimizizi düşünelim yani sektör yaklaşık bu yıl 600 MW'lık tesis yaptı bunu 1.200 mü yapacaktı mesela?

Mustafa Şerdar ATASEVEN: Ama en azından 1.000 yapacak Başkanım. Tabii ormanda izin verecek yapın diyecek.

Enver ERKUL: (Bunu söylemek istedim çünkü bu önemli yani çoğu orman izinlerine takıldılar.

Mustafa Şerdar ATASEVEN: Ama en azından mesela Başkanım bahaetti 15 dosyanın bugün ki kurulu gücü 1.200. Yani 1.200 MW kurulu gücünün de izin verilseydi, en az 400-500 MW bizim hesaplamalarımıza göre

bugün işletmedeydi. Yani biz 2013 ü 1.000 MW ile kapatacaktık şimdi eğer oturalım, doğru konuşalım hepimiz buradayız. Ben söylüyorum, benim söylemlerim kayda girsin ama öyle yani realite bu. En az bir 400 MW daha biz rüzgar santralini işletmeye almış olacaktık. Yani başka kurumlarda da sorun yaşıyoruz. Bir tek orman değil. Orman şu anda ki gündemimizde ki siktir. Daha önce yatırımlarımız Başbakanlıkta da teklifi. Hatta kurumlarda bir tane bürokratımız bizim yatırımlarımızı şuna benzetti, " Siz düz yolda giderken sürekli kırmızı ışığa takılan bir sektörsünüz dedi. Nasıl yani dedim. Gidiyorsunuz ilerliyorsunuz sonra bir kırmızı ışığa takılıyorsunuz orada biraz zaman harcıyorsunuz, oradaki sorunlarınızı çözüyorsunuz sonra bir sonraki kırmızı ışığa kadar gidiyorsunuz dedi." Şuanda ki kırmızı ışığımız orman ama orman öncesinde de hepimiz buradayız, sıkıntılar yaşıydık. TEİAŞ da da yaşıydık, Bakanlık da da yaşıydık , Yenilenebilirde de yaşıydık, EPDK da da yaşıydık, hepsinde yaşıydık. Ama şu var en azından bunlar belli bir tolereans doğrultusunda olursa yapılamayacaklarını da ön görenek daha fazla yatırıma hayata geçirme şansımız olacağını düşünüyoruz, yatırımcılar olarak.

Ahmet OCAK
EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanı

Var ekleyecek bir şeyim var şimdi tabi biraz önce arkadaş da söyledi. Tabi bu tedbirler alınıyor, neden alınıyor? Bu sendromları yaşamamak için. Arkadaşlar söyledi ki ben meradan izin alamıyorum, orman izin vermiyor. Zaten bizde yapamayacak bir şeyi lisanslandırmak istemiyorum arkadaşlar yani birbirimizi kandemayalım, yapılacak şeyleri yapalım, Bakın bir Vali var 1. sınıf mera arkadaşlar ben merayı kullanmıyorum, ihtiyacım yok ben

buranın mera vasfını kaldıracam diyor. Ya öteki 3. sınıf mera, oranın Valisi diyor ki kardeşim benim arazim kot yok ortak kullanım alanı. Ben buranın mera vasfını kaldırmayacağım diyor, mera vasfından çıkartırmayacak. Arkadaşlar buraları zorlamanın bir anlamı yok. O halde ülkenin geniş alanları var, o taraflarda bir araştırma yapalım. Bakın hem siz zor duruma düşüyorsunuz hem bir zor duruma, diyoruz ki TEİAŞ da haklıdır, ben 20.000 MW a ulaşmam için en azından 2016 yılı da bir 15.000 MW lisanslandırayım ki fresini de düşeyim 10.000 MW hedefe ulaşayım. Ulaşayım ama bu yöntemle ulaşamazsınız. İşte bugünden bunu yapalım, yani 2023 yılı hedeflerimize kaç yıl var, 9 yıl var, her yıl da 1.000 MW hedefe ulaşıp, 2018'i açtıklağı şimdi. Gelecek yılları da açtıklaıyacağız, tabi 2020 hedefini zorlarsa ama bugün ki prensiplerimizle gidersek, gerçek yerlere bağvurusak bakın ileride sorun çıkmayacak. Ya tamam nereye bugün direk dikiniz? Güneşte başımıza geldi, meradan izin alamamız, başka bir yere ışaretlemişler, gelmişler. Ya yarın öbür gün yangına olacak, mera izin vermeyecek kesinlikle bizi zorlamayın işte, yani niye zorluyorsunuz? Orada başka bir hakkı olan yapın ki orada çok bağvuru var, yani niye yapının önünü engelliyorsun? Bari bunları zorlamayalım. Önceden zaten araştırın diyoruz. İnsanlar belki merasını illegal ettiğiniz zaman belki sizi silahla oradan kovacaklar. Yani bunu zorlamanın bir anlamı yok. Tamam, biz kamu yatırımdır diyoruz, ülke menfaatinde de diyoruz ama o yerel insanların da belirli bir hakkı var. Biraz önce dediğim gibi Vali bey diyor ki ben 3. sınıfı bile kaldırmam mera vasfını diyor. Kaldırmadığı zaman oraya çim bile çakamazsınız. O halde bunlara dikkat edelim, 20.000 MW veya fazla artık bundan sonra çok fazla şey 20.000 e ulaşmak için 25.000 lık bir kapasite açılmasının bir anlamı yok. Bunlar artık ilmek ilmek dokunacak, her yıl biz önümüze koyacağız yapılacak santralleri, bu 1 Kasım'da verdiğimizler gibi olmayacak arkadaşlar. Biz tamam 9.000 MW lisans verdik ama hakikaten hepsinin önünde işte İstanbul'da ki, Geliolu'da ki yapılmıyor, öteki tarafta mesela Sinop'da var nükleer santral

sahası çıktı. İstanbul'daki 3. havaalanı sahasına çıktı, öteki Bakırköy otoyoluna takıldı. Tamam, bunlar artık bundan sonra her birimize bir alt yapı bilgi altyapısı da, Enerji Bakanlığı, Maden İşleri Genel Müdürlüğü, biz bir yerde de altın madenin üstünde onu kaydirdik. Bunları imkân imkân dokuyacağız artık. Biz de aslında hepimiz hazırlıkla yakalandık bunu artık dile getirmenin bir sakıncası yok. Hakikaten devlet olarak da hepimiz TEİAŞ, Bakanlık, EPDK yani çok hazırlıkla yakalandık ama bugünlere geldik çok yüksekti. Yani ben 3.000 MW hayal bile etmiyordum ama öbür bir açılan birden bire bakın hidroelektrikler mantar gibi her ay bizim 30 tane santralin geçici kabulü yapıldığını biliyor musunuz? İşte Ergun Bey burada, yetişemiyor, eleman yetiştiyor. Mantar gibi büyüyor bunlar artık 64.000 MW'a sizler sayesinde geldik. Yani öyle çok kötümser olmamın, ama işimizi sağlam yaptığımızda sağlam adamlarla gittiğimiz zaman bütün sorunlar çözülecektir. Ormanı da çok zorlamayalım, onların da kendi açılarından bazı haklılıkları var. Diyor ki mesela burada taşlık alan orman değil ama ben burayı orman sahası yapacağım diyor. Bu ülkenin ihtiyacı var mı ormana, var, enerjiye de ihtiyacı var mı, var, tarıma da mı ihtiyacı var mı, var. O halde tek taraflı bakmamamız lazım her şeye, yani çok yönlü bakmamız lazım, onların da çerçevesinden bakmamız lazım. Biz aynı zamanda enerjiçiyiz tamam görüşümüz orada ama çevre açısından da orman açısından da tarım açısından da bakmalıyız. Ya diyorlar ki Türkiye'nin 280 milyar 400 milyar güneş enerjisi var, e nereye kuracaksınız şu ülkede 20.000 MW kuracak güneş santrali sahası yok biliyor musunuz? Var tamam enerji ürettilsin de nereye kuracaksınız? Bunları yani sağlam adamlarla giderseniz bu sorunlar çok daha az olacaktır. Teşekkür ederim.

Mustafa Sertdar ATASEVENİ Evet Başkanım dedi, öğreniyoruz kamu olarak, özel sektör olarak. 1 Kasım'da yaptığımız hataların tekrarlanmaması adına da yatırımcılarımız da mutlaka dikkat ediyorlardı. Başka soru alabilir miyiz? Ergun Bey eklesin, Buyurun Ergun Bey.

Ergun AKALAN
EİGM Enerji Yatırımları Daire Başkanı

Bize Bakanlığa gelen çok sayıda projelerde sık rastladığımız hususlardan bir tanesi, Proje veriliyor, lisans tediti var. Lisans teditinin sebebinin soruyunuz, güç artışı, türbin, koordinat değişikliği vb. Tabii bunların esasında temelinde kaynaklanan sorun, bir yıl süre ile geçmişte yapılan rüzgar ölçümleri çok sağlıklı olmadıkları için, tekrar çoğu firma özellikle kredi bulmak için de akredite kuruluşla ölçüm yaptırmak zorunda. Dolayısıyla, ikinci ölçüm

ile birinci ölçüm arasında da çok ciddi farklar var. Ve yatırımcının güç artışı vb. teknik konularda revizyon talebi oluyor veya türbin değişikliği talebi oluyor, yükseklik değişiyor. Burada çok ciddi bir zaman kaybıyla beraber esasen maliyetlerde de ciddi oranda bir kayıp söz konusu oluyor ki şöyle, 100 MW belki bağ vuracağı yere daha önceki fizibilitesiyle çok daha düşük güçte başvuruyor. Bizim için de bu ciddi miktarda bir enerji kaybı. Dolayısıyla, bundan sonra yapılan ölçümlerde sadece kamunun istediği kriterlerde değil, tabii o kriter part, o kriteri sağlayamazsınız yarıya katılamazsınız. Ama diğer taraftan da sanki o projeyi zaten yapmak için ölçüyorsunuz, kredi almanız içinde hangi kriterler gerekiyorsa o kriterlerinde sağlanması ikinci bir ölçüme ve revizyonlara gerek duyulmaması için gereklidir. Burada bir diğer husus da, lisans yönetmeliği gereği, türbinin gücü, rüzgar türbinleri olsun, diğer santral tiplerinde de olsun, güçle ilgili bir lisans veriliyor örneğin 30 MW. Bunu biz bütün kamu kurumları şu şekilde yorumluyoruz, 30 MWlık buraya bir santral kurulacak, 10 tane 3

MW'lık türbin. Bu bizim mevzuatımızda da bu şekilde olmakla birlikte esasen burada ki 30 MW'lık sınırlama, TEİAŞ'ın trafo gücünden dolayı verilen bir kısıtlama. Biz buraya kendi mevzuatımızdan kaynaklanan ve diğer mevzuatlardan kaynaklanan sebeplerle yatırımcının daha fazla örneğin 10 tane 3 MW'lık kuracak ama yatırımcı baktı buradan 4 MW da üretebiliyor, yeni türbin teknolojileri geliştirdi, buraya daha büyük türbin kurmasını engellemememiz gerekiyor. Tamam kestirilebilir 30 MW dan fazla enerji vermesin. Bunun şu avantajı olacaktır, ileride TEİAŞ'ın trafo kapasitesinde bir artış olduğu zaman, hiç bir ilave bir yatırım yapmadan, yeniden bürokratik süreçlere girmeden 30 MW'lık tesisimiz 40 MW'lık bir kapasiteye yükseltilebilir olacaktır. Bununla ilgili başta şu an üzerinde çalışılan devam eden elektrik tesisleri proje ve kabul yönetmeliği olmak üzere ilgili mevzuatlarda düzenlemeye yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Mustafa Serdar ATASEVEN: EPDK da gerekiyor.

Ergun AKALAN: EPDK başta, biz oradaki kurulu gücü sisteme verebileceği maksimum güç olarak yorumladığımız zaman esasen sorun çözülüyor. Yatırımcı daha büyük kurmak istiyorsa kursun 100 MW bunu biz niye engelleyelim?

Mustafa Serdar ATASEVEN: TEİAŞ ne diyecek buna?

Ergun AKALAN: Bir şey demeyecek çünkü, 30 MW dan fazla enerji veremeyecek sisteme.

Enver ERKUL: Rüzgar jeneratörlerinin sisteme entegrasyonu konusu dünyada da problem. Biliyorsunuz bununla ilgili bir takım sorunlar yaşıyorlardı şimdi bir miktar daha iyileşti. Parametreler uygun oldu. Şimdi bir bara kısa devre gücü ile ilgili konu soruldu aslında, trafosu arttırmak mümkün yani 30, 50' lik trafosu alırsın yerine 100 koyarsın olmadı yanına bir 100 daha koyarsın. Mesele bu değil aslında, yani trafo empedansı tabii ki bara kısa devre gücüne etki eder paralel bağlı trafolar empedansı düşürür, bara kısa devre gücünü artırır bir miktar, ama yetmez. Bunun için ilave santral yakın mesafede jeneratör lazım. Jeneratör ve üretim kaynaklarına sizi ilibatlayan enerji iletim hatları lazım. Budur sistem kısa devre gücünü arttıran.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Ama extension değil, Ergun Bey'in söylediği farklı bir şey extension un dışında bir şey. Ergun Bey'in söylediği.

Ergun AKALAN: Yani şöyle 30 MW kurulu gücü bu 30 MW a tam kapasite rüzgar estiği zaman ulaşır. Oysa biz oraya 40 MW'lık türbin kurduğumuz zaman, her ne kadar 30 MW'ı aşmasak da yıllık üretimde çok ciddi bir miktarda artış olacaktır. Bu ilerde de kapasite artışı olması durumunda ilave yeni yatırım yapmadan karşılanacaktır.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet, yani siz onu kapasite artışı gibi görüyorsunuz, Ergun Bey'in söylemesi de 30 MW siz baz yükü olarak alıyorsunuz ya bu yılın her zamanı 30 MW ile çalışmıyor.

Enver ERKUL: Şimdi şöyle bir durum var. Şimdi bu 30 MW a rüzgar estiği zaman hiç çıkmıyorsa mesela yok ama bu 30 a çıkıyor.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Tamam ama orada sınırlama getirilebilir diyor.

Enver ERKUL: Şimdi 30 a çıkmasında sürekli %30'ünde mi çalışıyor yani?

Mustafa Serdar ATASEVEN: Hayır hayır şöyle diyelim ki 12 m/sn de nominale geçiyor rüzgar türbini ve bunların tamamı devrede 12m/sn deyken 30 MW a ulaşıyor ama 7m/sn eserken de diyor Ergun Bay bu 30 MW i geçmeyecek şekilde üretiyorsa buna da müsaade edelim diyor türbinin kurulu gücünü arttırarak.

Enver ERKUL: Yani şöyle diyelim, bir mekanik gücü elektrikselleştirebiliriz, 30 olarak sürekli

Mustafa Serdar ATASEVEN: Geçmeyecek şekilde diyor yatırımcı kaç MW kurulu güç yaparsa yapar diyor.

Enver ERKUL: TEİAŞ açısından herhangi bir sorun yok, Mustafa Serdar ATASEVEN: Kayıt alıyoruz bakan

Enver ERKUL: Kayıt alınabilir ama biz onu hesaplarken 30 MW a göre hesaplıyoruz. 30 MW i sisteme vereceğini var sayarak hesaplıyoruz ama konu EPDK açısından nasıl görünür bilemem.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Erol Bey'i bir dinleyelim arzu ederseniz, buyurun.

Erol DEMİRER: Herkesi saygıyla selamlıyorum, ben Erol Demirer

Mustafa Serdar ATASEVEN: Erol Bey'i tanıtmayacağım, herkes tanıyor, ilk yatırımcımız kivilimi çakan kişi olarak.

Erol DEMİRER
DEMİRER Holding Yönetim Kurulu Başkanı

İlk önce söz almışken, bu son duruma ben de görüşümü bildiriyim. Zaten son zamanlarda elektrik gücü mekanik gücü diye onun sorunu çözüldü. Biz şebekeye beslemede santral lisans gücünü aştığımız sürece ilave türbin koyabiliyoruz eğer bu ilave yedek gücü çok arttırsak bu türbinleri çok sık kapatmak gerekiyor, yatırım değerini kaybediyor ama mesela %10 arttırsa o türbin belki senede %3 duruyor o gayet iyi, %20 arttırsa %7

duruyor daha çok arttırsa o türbin çok kapatmamız gerekiyor değerini kaybediyor. Fizibil olduğu oranda etkilemler yapıyoruz. Onun dışında iki tane konu ilerdeceğim bir tane özel bir tane de genel. Özetle şöyle, şimdi mesela bizim bir santralde daha ön lisans aşamasında, raderden dolayı bir kaç türbin yüksekliği 15-20 m çok yüksek kaldı. Aslında bunun çözümünü var türbinleri biraz yana kaydırıp bu yüksekliğin altına inmek, ama lisans alınmadığı için türbinleri yerinden oynatmıyoruz. Buraya türbin koyamazsak o bölgeyi tamamen terk etmemiz gerekiyor. Bunun o bölgede bu radar şartını sağlayacak şekilde oynatılmasının bir imkanı verilmesi lazım. O olmazsa şöyle bir artık komik bir çözüm olacak ben oraya 2 MW lık türbin i sığdıramadığım için oraya bir 5 KW lık türbin koyacağım yüksekliği kurtaracağım, bölge benim kalacak, sonra lisans artırımında yanına büyük türbin koyup belki ufaklı kaldırıp atacağım. Yani böyle garip bir durum var. Bölge dışına çıkmadıkten sonra türbinlerin lisans almadan da koordinatların kaydedilebilmesi gerekli.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Yani uygun bulma aşamasında koordinatların yerinin değiştirilmesinde fayda var diyorsunuz. Yani ÇED den dolayı olabilir bu radardan dolayı olabilir ya da başka bir sebepten.

Erol DEMİRER: Radardan dolayı ÇED alamıyorum, ÇED alamadığım için lisans alamıyorum, lisans alamadığım için değişmiyorum.

Ahmet OCAK: Radarın yerini değiştirilm

Mustafa Serdar ATASEVEN: O bir Karadeniz çözümü olabilir Başkanım

Erol DEMİRER: Artık radarın altına kule koymak filan lazım belki. Diğeri, asıl büyük sorun şu Ormanlarda belli bölgeleri rüzgar santrallerine kapatma projesi var. Kalanda ise fiyat 5 ile 12 mısı arttırma var. Aslında 12 mısı arttırılırsa ormana gidecek para dironun %30 u oluyor yani %15 İRRI bir yatırım -%15 e geliyor, bu yatırımı tamamen unutmamız lazım. Bu iş olacaksa bir ormanları tamamen unutalım. Şuan da ölmeydik ama sürünüyoruz, orman konusu bir sonucu bir kesinliğe ulaşmadan bu projeler şuanda havada, Türkiye'nin hedefi de havada, bizim geliştirmeye çalıştığımız projeler de havada. Yani çarpı 12 olacaksa fiyat, ormanın tamamını unutmamız lazım. Biz hep umutla bu kadar da olmaz böyle bir şey olmaz, bir çözüm bulunacak diye devam ediyoruz, ama hari pes edelim mi etmeyelim mi ne yapmamız lazım sorum bu?

Mustafa Serdar ATASEVEN: Yani Türkiye'de en fazla rüzgar yatırımları olanlardan bir tanesi, Erol Bey'i bile bu noktaya getirdiysek artık diğer yatırımcıları siz düşünün. Ama Türkiye'de öyle bir çalışma da yapok. Türkiye'de ki verimli rüzgar alanlarının %80 i orman alanlarının.

Erol DEMİRER: Orman evet. O zaman 2023 yılı hedefimizi 20.000 MW den 4.000 e düşürebiliriz. Evet teşekkür ederim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Peki çok teşekkür ediyoruz Erol Bey'e. Son iki üç soru alıp ondan sonra kapatacağım bir aile fotoğrafı çaktıracağız hep beraber. Beyefendi var ondan sonra, Ayhan Bey var. Onun dışında sorusu olan var mı? Şize söz vermiştik ama bir sefer daha verelim. Peki, Önce konuşmayanlara söz verelim buyurun.

İsmail Tamer ALTILAR
Birza Elektrik

Burada pek değinilmedi, şu anda daha makro açıdan bakmak gerekirse, ortada bu kadar hevesli var ve sizler de buna liderlik yapıyorsunuz. Bu kadar hevesli varken, bu kadar da sorun varken bu sorunlara rağmen hala yatırım hevesi devam ederken, Devlet olarak TEİAŞ bağlantı yeri için aldığı kablo payı, ortaya konulan teprik felsefesine ters düşmektedir. Bizim kablo payımız maslekef 4,78 kış tur ve büyük bir külfet getirmektedir.

Mustafa Serdar ATASEVEN: TRT katillerinden mi bahsediyorsunuz?

İsmail Tamer ALTILAR: TEİAŞ bağlantısı için yarışma ile tespit edilen katkı payından bahsediyorum. Yeni düzenlemede bu bağlantıda ve defaten alınacak ama bir çözüm getirmiyor. Bugün 2.985 MW ve bunun 2023'te 20.000 MW'ya çıkarılması planlanıyor. Yeni çıkarılan genele ile 3.000 MW'lık bir yatırım izni çıktı, ancak bu planlamaları içerisinde ve alan izni verileceğine göre bağlantı yeri kapasitesi yerine tüm alana yapılan müraaast gücüne göre yarışma açılacağı belirtilmektedir. Bu TEİAŞ'ın katılım payı almasını mutlak hale getirmektedir. Teşvik bunun neresinde? Bu savaş hala devam edecek mi? ve bu rekabet devam ederek bu çarpırmaya geldiği zaman Anadolu tabiriyle kağıda verip sapsıyla çıkarmaya devam edecek miyiz? Teşekkür ederim.

Ahmet OCAK: Şimdi biliyorsunuz Kanun değışti artık kw saat başına değil peşin para. Aslında doğrusu da buydu. Bakın biz hidrolik santral ihalesi yaptık, 10 MW'ı için 35 milyon TL para verdiler o zaman, yani 25 milyon dolar ve o proje yapıldı biliyor musunuz? Ama bizim yatırımcının peşin vermediği para pek umurunda değil, yüksek yüksek veriliyor bundan sonra böyle yüksek veremeyecekler çünkü peşin verecekler o parayı, onun için o düzeltildi doğrusu da buydu zaten.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Bir saniye şunu bir netleştirelim, siz TEİAŞ'a verilen katkı paylarından mı bahsediyorsunuz, yoksa rüzgar işletmeye alındıktan sonra işletim bedelleri ödüyorsunuz siz TEİAŞ'a

İsmail Tamer ALTILAR: Yok katkı payından bahsediyorum, rekabetle

Mustafa Serdar ATASEVEN: Onu biz yapıyoruz, yatırımcılar yapıyor onu. Doğru bir yöntem mi? değil ama

İsmail Tamer ALTILAR: Ama şimdi bir taraftan yatırımcı bir hevesle yatırım yapmak istiyor. Bir taraftan diyoruz ki biz bütün dünyada bu yenilenebilir enerji kaynaklarını arttıralım diyoruz, rüzgar bedava diyoruz, dışardan ithal ediyoruz diyoruz. Bütün bunları yapıırken katkılan teşvik etmek istiyoruz ama sapsıyla da bir taraftan çıkarmaya çalışıyoruz. Neden? Çünkü TEİAŞ'ın ana yatırımlarını aynı paralelde yürütmemesinden kaynaklanıyor herhalde. Eğer bağlantı yeri kapasite sorunu olmasa herhangi bir katkı payı isteme veya yarışma durumu söz konusu olmayacaktır.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Pekli tamam teşekkür ederiz, buyurun Enver Bey.

Enver ERKUL
TEİAŞ APK Daire Başkanı

Şimdi biz hiç kimseden katılım payı yani sistem kullanımı hariç katılım payı istemiyoruz, altına da imzaları atarım. Ama gelip de bir kaç firma birden aynı yerde santral yapmaya kalktığı zaman hangisine, bunun iznini kime vereceğiz. Yani aynı bara'ya aynı yere, aynı sahaya müraaast edildiği takdirdeki çalışmalardan kaynaklanmıştır. Yoksa bir trafo merkezine ya da bir bara'ya daha önce

yaptığımız yarışmalardan, bir örnek verecek olursak, 40 MW kapasiteli baraya iki tane 40 MW'ın müracaatı oldu kapasitenin bunların hangisine tahsis edileceğini tespit etmek gerektiği zaman bir yarışma düzenlenmesi bununla ilgili de bir usul esas belirlenmesi lazım yani buradan kaynaklanıyor. Yoksa böyle bir ön görüşümüz yoktur. Bundan sonra çıkışma olduğunda tek bir defaya mahsus olmak üzere Ahmet Bey'in söylediği gibi toplam güç üzerinden bir bedel ödenecektir. Daha önceden ödenen bedel üretilen birim enerji bağnıyor, bundan sonra tek bir sefer ödenecek o da en yüksek bedeli veren. Ama eğer çıkışma olmazsa o zaman bedel ödemek gibi bir sorun yok.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet seçme eleme doğru bir yöntem değil o konuda katılıyorum bu yeni elektrik piyasası kanunu ile değişti biliyorsunuz, kwh bağnıyor şimdi mwh bağna MW bağna işletmeye geçtikten sonra 3 yıl içerisinde ödenecek şekilde değişti. Ayhan Bey'e verelim söz.

Ayhan GÖK
RES Anatolia

Şimdi Yusuf Bey, ilk başta konuşmanızın başında dediniz ki, İstanbul ve Gelibolu hariç orman yoğunluğu yüksek bölgelerde şartlı evet demekle ilgili mevzuat üzerine çalışıyoruz, bu şartlı evet ne demek? Yani sürbinleri ben sana istediğim zaman söktürebilirim mi demek? Hani Genelkurmay Raporlarından aldığımız o raporlarda yazdığı gibi mi mesela bir kriz savaş döneminde hop türbinlerin sökün dediği anda sökün partıyla mı evet? veya bu

şartlı evetin şartları nedir bunu açıklığa kavuşturursak iyi olur. İkinci bu ormanla ilgili bedeller hakikaten çok ciddi bir sıkıntı, bunu da herkes dile getirdi. 5 ile 12 arasında katı arasında fark eden daha yüksek bedellerden bahsedildi. Şimdi biraz önce söyledik biz bunları katlı payı ödeyerek bu lisansları alıyoruz, ondan sonra işte TEİAŞ'a teminat mektubu veriyorsunuz ondan sonra bağlantı antlaşması için teminat mektubu veriyorsunuz, EPDK teminat mektubu istiyor, sermaye artırım istiyor. Lisans alıyorsunuz fakat öyle bir mali yükümlülüğün altına giriyorsunuz ki, bu şirketler ciddi bir sıkıntıya sokuyor. Hem bedeller yüksek hem teminat mektupları yüksek, aldığımız lisans da benim o projeyi hayata geçirebilme garantisini kesinlikle bana vermiyor. Bu kadar mali yükün altına girmeme rağmen 30-35 kurumla farklı bir şekilde koordinasyon kurmak zorundayım. Yani bunun bir şekilde iyileştirilmesi gerekiyor. Bir de bu şartlı evetler geldiği zaman, bir finans kuruluşuna başvurduğunuz zaman özellikle yurtdışı kökenli finans kaynağı sağladığınızda, ki bugün benim bildiğim kadarıyla, Türkiye'de ki projelerin %60-70 veya 80'i yurtdışı kökenli finansman sağlamıştır. Onlar bunları gördüğü zaman ya kredi vermiyor ya kredi maliyetini çok ciddi seviyede yüksek tutuyor. Bu yatırımcının mağduriyeti anlamına geliyor. Bir de benim için çok önemli bir konu, lisanssız elektrik üretim mevzuatı mevcut Türkiye'de biliyorsunuz 1 MW'a kadar fakat bugün elimizi vicdanımıza koyup konuşalım, 1 MW'lık rüzgar projelerinin rüzgar için ekonomik olduğunu savunan kimse var mı burada? Bana göre yok. Yani bu projelerin hayata geçmesi mümkün değil. Hadi güneşte aşağı yukarı kurtarırsın ama biz lisanssız üretim işte 1 MW işte lisanssız elektrik üretimine izin veriyorsunuz diye konuşuyorsunuz bana göre birbirimizi kandırıyoruz. Bu yüzden bence bunun en kısa zamanda 5 MW'a çıkarılıp makul bir seviyeye çıkarılması gerekiyor. Teşekkür ediyorum.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Sürcevap verme değil de tepsi yönünde söylediniz galiba Ayhan Bey? Omanda şartlar belli mi Yusuf Bey? Hangi şartlarda verileceği İzmir ve Gelibolu'nun dışında bazı şartlar demiştiniz ya?

Yusuf CERAN: Şimdi, İstanbul ve Gelibolu dışında bir probleminiz yok, bedeller dışında

Mustafa Serdar ATASEVEN: Hani belli şartlar diyorsunuz ya ekosistem raporundan gelen şartları kastetti sanırım

Yusuf CERAN: İstanbul ve Gelibolu'da orman alanının dışında kalan projeler için belli şartlar demiştim ben, o şartlarda ekosistem değerlendirme raporundan gelen şartlar var bir, ilaveten bir de genelge de şu şartı koyduk Bakanlıkça ilan edilecek kuş göç dönemi tarihlerinde sabahtan akşama kadar santral kapatacağız yani bu tarih ne olur? 15 gün mü olur? 1 ay mı olur? 2 ay mı olur? Şu an da onu ilgili arkadaşlar çalışacak ve ilan edeceğiz. Onun dışında rapordan gelen klasik şartlar var bunu zaten biliyorsunuz. Tabi bedeller yüksek, bu bedellerin yüksekliği ilk çıktığından beri tartışılıyor. Bu konuda da gerek TÜREB gerekse Enerji sektörünün diğer temsilcileri gerekli girişimleri yapıyor. Orman Genel Müdürlüğü'nün konusu, kapalılık oranından hayır demektense bedeller yükseltildi. Bu konuda da girişimler devam ediyor. Ben tüm problemlerin çözüleceği kanaatindeyim.

Mustafa Serdar ATASEVEN: Evet ben izninizle burada kapatıyorum. Akşam Hanım'dan da Ferit Bey'den de özür diliyorum. Hepinizi uygun görürseniz aile fotoğrafı için sahneye davet ediyoruz.

Teşekkür ederiz.

3.BÖLÜM

SONUÇ RAPORU

2 Mayıs Sendromunun Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektörüne Etkileri Raporu

6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 6 ıncı ve geçici 9 maddesi ile Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği geçici 15 maddesi hükümlerince lisans aşamasındaki rüzgar enerjisi santrallerinin 2 Mayıs 2014 tarihine kadar inşaat izinlerini alamaması durumunda
Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektörüne Etkisi

Ankara, 07.04.2014

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği (TÜREB), rüzgar enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve uygulamalı araştırmaları takip etmek, rüzgar enerji kaynağının kullanımını yaygınlaştırmak için faaliyetlerde bulunmak, ülkemizdeki rüzgar potansiyelini ekonomiye kazandırmak amacıyla 10 Şubat 1992 tarih ve 92/2752 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuştur. TÜREB, rüzgar enerjisi konusunda Türkiye'deki en güçlü sivil toplum kuruluşudur.

Ülkemizde 2013 yılında 646 MW rüzgar santrali işletmeye alınarak yıl sonu itibarı ile; işletmede olan 2.958 MW kurulu güce sahip 61 adet rüzgar santrali inşaa halinde olan 980 MW kurulu güce sahip 35 adet rüzgar santrali EPDK tarafından lisans verilmiş 5776 MW'ı aşan kurulu güçte 176 adet rüzgar enerji santral projesi bulunmaktadır.

Ayrıca 2023 yılı hedefimiz olan 20.000 MW kurulu güce ulaşmak için 2015 yılında EPDK tarafından alınacak yeni müracaatlar için TEİAŞ tarafından 3000 MW rüzgar enerjisi projeleri için ilave kapasite açıklanmıştır.

6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 6 ncı ve geçici 9 maddesi ile Elektrik piyasası lisans yönetmeliği geçici 15 maddesi hükümlerince lisans aşamasındaki rüzgar enerjisi santrallerinin yüzde %95 i için inşaat öncesi dönem 2 Mayıs 2014 tarihinde sona erecektir. Kanunda ve yönetmelikte belirtilen süreler içinde tüm başvuruların yatırımcılar tarafından yapılmış olmasına ve şartların tamamlanmasına rağmen inşaat öncesi döneme ilişkin işlemler sonuçlandırılmamış olup, lisanslar iptal edileme riski ile karşı karşıyadır. 2 Mayıs Sendromu olarak tanımladığımız bu sorun ile ilgili olarak sadece 24 Mart - 04 Nisan tarihleri arasında Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliğine bildirilen toplam 3116 MW kurulu güce sahip 78 adet rüzgar enerjisi santrali bulunmaktadır. Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliğine bildirilmeyenlerde hesaba katıldığında 2 Mayıs sendromu riski taşıyan 160 adet üzerinde 5300 MW kurulu gücü aşan lisans aşamasında inşaat izinleri almak için uğraşan proje olduğu tahmin edilmektedir.

Rüzgar enerji santrali projelerinin hepsinin aynı tarih itibarıyla yükümlülüklerini yerine getirmesi zorunluluğu Kamu Kurumlarında yoğunluğa sebep olmuş; bu durumda tamamlanacak işlemlerde gecikmelere yol açmıştır. Ayrıca 6360 sayılı Kanun ile en yoğun şekilde rüzgar enerji santrali bulunan Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Muğla illerinde il özel idareleri ve belde belediyelerinin 30.03.2014 tarihli yerel seçimler itibarıyla kapatılması sebebi ile ilgili bölgelerdeki projeler imar izinlerinde yaklaşık 1 yıldır ilerleme kaydedememişlerdir.

Kanunda ve yönetmelikte belirtilen süreler içinde tüm başvuruları yatırımcılar tarafından yapılmış ve şartların yerine getirilmiş olmasına rağmen inşaat öncesi döneme ilişkin 24 Mart - 04 Nisan tarihleri arasında Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliğine bildirilen toplam 3116 MW kurulu güce sahip 78 adet rüzgar enerjisi projesi için sonuçlandırılmayan işlemler şu şekildedir;

- Askeri Yasaklı Bölgeler İzni işlemleri devam eden 276,20 MW kurulu güce sahip 8 Adet Proje,
- ÇED (Çevresel Etki Değerlendirme) işlemleri devam eden 252,50 MW kurulu güce sahip 7 Adet Proje,
- DHMİ işlemleri devam eden 220,00 MW kurulu güce sahip 5 Adet Proje,
- Genel izin süreci işlemleri devam eden 634,50 MW kurulu güce sahip 16 Adet Proje,

- Özel İdare yetkilerinin Büyükşehir devri işlemleri nedeni ile bekleyen 249,40 MW kurulu güce sahip 5 Adet Proje,
- İmar İzinleri işlemleri devam eden 759,95 MW kurulu güce sahip 23 Adet Proje,
- Kamulaştırma süreci işlemleri devam eden 618,40 MW kurulu güce sahip 16 Adet Proje,
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı genelgesi nedeni ile bekleyen 151,00 MW kurulu güce sahip 5 Adet Proje,
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı izin süreci işlemleri devam eden 525,90 MW kurulu güce sahip 13 Adet Proje,
- TEA (Teknik Etkileşim Analizi) süreci işlemleri devam eden 545,30 MW kurulu güce sahip 15 Adet Proje,
- TEİAŞ Enerji Nakil Hattı ve Trafo Merkezi bağlantı işlemleri devam eden 154,00 MW kurulu güce sahip 6 Adet Proje,
- Diğer işlemleri devam eden 272,00 MW kurulu güce sahip 7 Adet Proje,

Bu santraller üretime geçmediği takdirde;

1. Rüzgar Enerjisinde 20.000 MW olarak açıklanan 2023 hedefine ulaşılması mümkün olmayacaktır,
2. Tamamı özel sektör tarafından karşılanacak olan 6,5 Milyar Euro'luk yatırım yapılamayacaktır,
3. Söz Konusu Rüzgar Enerjisi Santrallerinin Yıllık Üretimine Göre 1,3 Milyar Dolar'lık Doğalgaz ithalatından kaynaklanan cari açığı azaltıcı etkisinden mahrum kalacaktır.
4. TEİAŞ tarafından bu santrallerin devreye gireceği planlanarak bu güne kadar harcama yapılan ve yapımı devam eden trafo merkezleri ve enerji nakil hatları yatırımları atılacaktır.
5. Söz Konusu Rüzgar Enerjisi Santrallerinin Yıllık Üretiminden elde edilecek 244 milyon TL Devlet Katkı Payı Gelirlerinden mahrum kalacaktır.

2 Mayıs Sendromu ile ilgili sektör sorununun çözümüne ilişkin düzenlemeye gidilmesi halinde bu projelerin hayata geçmesi sağlanacak olup, aynı zamanda sektörde yer alan yerli ve yabancı yatırımcıların mağduriyeti ortadan kaldırılabilecek ve ülkemiz sürdürülebilir rüzgar enerjisi pazarının olumsuz etkilenmesinin önüne geçilerek ülke ekonomisine büyük katkı sağlanacak ve rüzgar yatırımları ve yerli rüzgar enerjisi sanayisi ivme kazanacaktır.

Ülkemiz rüzgar enerjisi potansiyelinin ekonomiye kazandırılması yönünde çalışmalar yürüttüğümüz ve geliştirmeye çalıştığımız sektörümüzün önündeki bu sorunun çözümü adına Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği ve/veya Elektrik Piyasası Kanununda düzenlemeye gidilmesini talep eder,

Saygılar sunarız.

TÜRKİYE RÜZGAR ENERJİSİ BİRLİĞİ

2 Mayıs Sendromundan Etkilenen Projelerin Yatırım Tutarı

160 Proje Toplamı :	5.300,00 MW
Birim Maliyet :	1.250.000,00 EUR/MW
Toplam Yatırım Tutarı :	6.625.000.000,00 EURO

2 Mayıs Sendromundan Etkilenen Projelerin Yıllık Üretimine Göre Doğalgaz İthalatını Azaltıcı Etkisi

160 Proje Toplamı :	5.300,00 MW
% 35 Kapasite Faktörüne Göre Yıllık Çalışma Saati :	3.066,00 Saat
Yıllık Enerji Temiz ve Yenilenebilir Üretimi :	16.249.800.000,00 kWh
Yıllık Üretimine Göre Doğalgaz İthalatını Azaltıcı Etkisi :	1.299.984.000,00 USD
8 USD Cent / kWh üzerinden hesaplanmıştır.	

2 Mayıs Sendromundan Etkilenen Projelerin Yıllık Üretimine Göre Devletin Katkı Payı Gelirlerine Etkisi

Yıllık Enerji Temiz ve Yenilenebilir Üretimi :	16.249.800.000,00 kWh
Ortalama Katkı Payı 1,5 Kuruş / kWh alınırsa :	0,015 TL/kWh
Yıllık Üretimine Göre Devletin Katkı Payı Gelirlerine Etkisi :	243.747.000,00 TL

- KANUN DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ -

ELEKTRİK PIYASASI KANUNU

Kanun No: 6446

Kabul Tarihi: 14/3/2013

İKİNCİ BÖLÜM

Elektrik Piyasası Faaliyetleri ve Lisanslar

Lisans esasları

MADDE 5 –

(7) Üretim lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişiden, ön lisans yükümlülüklerinin yerine getirilmesini müteakiben üretim tesisinin lisansında belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması hâlinde ırat kaydedilmek üzere, kurulmak istenen üretim tesisinin niteliğine ve büyüklüğüne göre yatırım tutarının yüzde onunu geçmemek üzere teminat mektubu alınır. Mücbir sebep hâlleri ile lisans sahibinden kaynaklanmayan haklı sebepler dışında üretim tesisinin lisansında belirlenen inşaat süresi içerisinde kurulmaması veya kalan süre içerisinde kurulamayacağının tespit edilmesi hâllerinde lisans iptal edilir ve teminat mektubu ırat kaydedilir. Teminatın alınması, niteliği ve süre uzatımı verilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Ön lisans esasları

MADDE 6 –

(5) Ön lisansın süresi mücbir sebep hâlleri, **haklı nedenler ve elde olmayan sebepler** hariç yirmi dört ayı geçemez. Kurul, kaynak türüne ve kurulu güce bağlı olarak bu süreyi yarısı oranında uzatabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

İşletmeye geçmemiş ya da geçememiş lisanslara yönelik işlemler

GEÇİCİ MADDE 9 – (1) Üretim lisansına dercedilen inşaat öncesi süre içerisinde, üretim tesisinin inşaatına başlanması için yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini ikmal edememiş tüzel kişilere, varsa kalan inşaat öncesi sürelerine ek olarak, yoksı sadece altı ay süre verilir. Mücbir sebepler, **haklı nedenler ve elde olmayan sebepler** dışında bu süre içerisinde de yükümlülüklerini ikmal edemeyen tüzel kişilerin lisansları iptal edilir. **Bu ek süre içinde yükümlülüklerini ikmal edemeyen tüzel kişilerin inşaat öncesi sürelerine Kurul tarafından uygun bulunması durumunda ek süre verilir.**

Gerekçe:

6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 31'inci maddesinin 2 fıkrası gereğince 02.11.2013 tarihinde Lisans yönetmeliği yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Lisans yönetmeliğinin Geçici 15 maddesi ile üretim tesisinin inşaatına başlanması için yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini ikmal edememiş tüzel kişilere 6 ay süre verilmiş ve bu projelerin çok büyük çoğunluğu için 02.05.2014 tarihi yükümlülükleri getirmek için son tarih olmuştur. Projelerin hepsinin aynı tarih itibarıyla yükümlülüklerini yerine getirmesi zorunluluğu yoğunluğa sebep olmuş ve Kamu Kurumlarında tamamlanacak işlemlerde gecikmelere yol açmıştır. Ayrıca 6360 sayılı Kanun ile en yoğun şekilde rüzgar elektrik santrali bulunan Aydın, Balıkesir,

Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Muğla illerinde il özel idareleri ve belde belediyelerinin 30.03.2014 tarihli yerel seçimler itibariye kapatılacaktır. İmar izinleri il özel ve belde belediyelerinin kapatılması sebebi ile yürümektedir. Ayrıca zamanlama olarak bir çok rüzgar santrali imar izni il özel idareleri ve belde belediyelerinin kapatılması sebebi ile yarım kalacaktır. Yukarıda açıklanan sancıklar sebebi ile Üretim lisansına derç edilen inşaat öncesi süre içerisinde, üretim tesisinin inşaatına başlanması için yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini ıkmal edememiş tüzel kişilere son bir kez ek süre verilmesi yerli ve yenilenebilir bir enerji türü olan rüzgar enerjisinin ülkemizde daha da gelişmesi için önemli bir adım olacaktır.

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ AMAÇLI KULLANIMINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No: 5346

Kabul Tarihi: 10/5/2005

Yerli ürün kullanımı (Ek: 29/12/2010-6094/4 md.)

MADDE 6/B – (1) Lisans sahibi tüzel kişilerin bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ve 31/12/2020 tarihinden önce işletmeye giren üretim tesislerinde kullanılan mekanik ve/veya elektro-mekanik aksamın yurt içinde imal edilmiş olması halinde; bu tesislerde üretilerek iletim veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi için, 1 sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlara, üretim tesisinin işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle, kapasite artışı yapılması durumunda kapasite artışı sonunda oluşacak yeni güç için ise kapasite artışı yapılmış kısmın işletmeye giriş tarihinden itibaren beş yıl süreyle; bu Kanuna eklı II sayılı Cetvelde belirtilen fiyatlar ilave edilir.

Gerekeçe:

Kapasite artışı talepleri üretim tesisleri işletmeye girdikten sonra yapılabilmektedir. Talebin kabulü ve gerekli yeni izinlerin alınması ve kapasite artışı sonucu oluşan yeni gücün işletmeye alınması 2-3 yıl sürmektedir. Bu durumda kapasite artışı sonucu oluşacak yeni güç için yerli ürün kullanımından sadece 2 yıl yararlanılabilmektedir. Bu sebep ile kapasite artışı yapılması durumunda kapasite artışı sonunda oluşacak yeni güç için yerli ürün kullanımından yararlanmaya başlamak için kapasite artışı yapılmış kısmın işletmeye giriş tarihinin alınması ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Arazi ihtiyacına ilişkin uygulamalar

MADDE 8-

(3) ¹(Değişik birinci cümle: 29/12/2010-6094/5 md.)

Bu Kanunun yayımı tarihi itibariyle işletmede olanlar dâhil, 31/12/2020 tarihine kadar işletmeye girecek bu Kanun kapsamındaki yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim

¹ "31/12/2012 tarihine kadar devreye alınmış bu tesislerden, ilgili yıllardan ve yılına bağlı olarak kadarki enerji satış bedellerinde yataca ve işletme dışındaki iller ve yataca için, kira, elektrik kullu ve kullama izni bedellerine yataca olarak yataca bedelleri" hükmü matru ifadesiyle aşağıdaki değıştirilmiştir.

tesislerinden, ulaşım yollarından ve lisanslarında belirtilen sisteme bağlantı noktasına kadarki TEİAŞ ve dağıtım şirketlerine devredilecek olanlar da dâhil enerji nakil hatlarından yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında izin, kira, irtifak hakkı ve kullanma izni bedellerine yüzde doksan ikinci on yılında ise altmış indirim uygulanır. Orman Köylüleri Kalkındırma Geliri, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Geliri alınmaz. Çevre Şehircilik Bakanlığınca onaylanacak planlardan alınacak inceleme ve işlem hizmet bedellerinde yüzde doksan indirim uygulanır.

Gerekçe:

Orman Bakanlığı 17 ve 18/3 maddeleri uygulama yönetmeliği ile orman izinlerinde orman kapalılık oranı ve projenin bulunduğu ile göre 2,5 kata kadar artışa gidecektir. Bu da teşvik kapsamında bulunan yenilenebilir enerji kaynaklarımıza ek maliyetler getirmektedir. Aynı şekilde Çevre Şehircilik Bakanlığımızda yenilenebilir enerji kaynaklarına uyguladığı inceleme ve işlem hizmet bedellerinde 4 katı kadar artışa gitmiştir. Bu da teşvik kapsamında bulunan yenilenebilir enerji kaynaklarımızın hayata geçmesinin önünde büyük bir sorun haline gelmektedir.

Şöyle ki;

10 MW bir projenin Örnek:

Ağaçlandırma Bedeli: 240.000 TL

Arazi İzin Bedeli ilk on yıl: 450.000 TL/Yıl

Arazi İzin Bedeli ikinci on yıl: 3.000.000 TL/Yıl

Çevre Şehircilik Bakanlığınca İmar Plan Onama Harcı: 1.500.000 TL

Bu maliyetler ile 2023 yılı hedeflerine ulaşmak imkansızdır.

**Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yayınlanan
03.03.2014 tarih ve 2014/1 Sayılı Genelgenin
Türkiye Rüzgar Enerjisi Sektörüne Etkileri Raporu**

Ankara, 07.04.2014

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği (TÜREB), rüzgar enerjisi ile ilgili bilimsel, teknik ve uygulamalı araştırmaları takip etmek, rüzgar enerji kaynağının kullanımını yaygınlaştırmak için faaliyetlerde bulunmak, ülkemizdeki rüzgar potansiyelini ekonomiye kazandırmak amacıyla 10 Şubat 1992 tarih ve 92/2752 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuştur. TÜREB, rüzgar enerjisi konusunda Türkiye'deki en güçlü sivil toplum kuruluşudur.

Ülkemizde 2013 yılında 646 MW rüzgar santrali işletmeye alınmış olup, yıl sonu itiban ile; işletmede olan 2.958 MW kurulu güce sahip 61 adet rüzgar santrali inşaa halinde olan 980 MW kurulu güce sahip 35 adet rüzgar santrali EPDK tarafından lisans verilmiş 9676 MW'ı aşan kurulu güce 265 adet rüzgar enerji santrali projesi bulunmaktadır.

Ayrıca 2023 yılı hedefimiz olan 20.000 MW kurulu güce ulaşmak için 2015 yılında EPDK tarafından alınacak yeni müracaatlar için TEİAŞ tarafından 3000 MW rüzgar enerjisi projeleri için ilave kapasite açıklanmıştır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmakta olan bir tebliğ ile İstanbul ve Gelibolu yarımadasındaki tüm orman alanlarının rüzgar santrali yatırımlarına kapatılmak istenmiş ancak yayınlanmak üzere başbakanlığa gittiğinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Çevre Bakanlığı' nın itirazları sonucunda tebliğ geri çekilmiştir. Ancak yatırımcılar tarafından sorunun çözüldüğü düşünüldüğü ve izinlerin verilmeye başlanacağı beklenirken bu kez Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından 03.03.2014 tarihinde yayınlanan 2014/1 Sayılı Genelgenin 5 'inci maddesinin b fıkrası ile İstanbul ve Kocaeli, Çanakkale ve Tekirdağ Hatay ve Artvin illerinde, yine bahsi geçen genelgenin ek-2 haritalarında coğrafi sınırları belirlenen alanlarda, lisans almış projeler dahil hiçbir rüzgar elektrik santralinin değerlendirmeye dahi alınmayacağını hükme bağlanmıştır. Kapatılan bölgeler rüzgar enerjisi potansiyeli bakımından ülkemizin en verimli alanlarıdır. Söz konusu bölgede bugün itibari ile EPDK tarafından lisanslanmış, uygun bulunmuş veya inşaat çalışmaları devam eden izinler ve söz konusu genelgedeki;

Bölgenin tamamen kapatılması sonucu 1003 MW kurulu gücünde 22 Proje;
Sulak Alanlara Yakınlığından Dolayı İptal Olacak 60 MW kurulu gücünde 3 proje;
İşletmede olup da kapasite artışı yapılamayacak 180 MW kurulu gücünde 5 proje;
olmak üzere toplamda 1243 MW kurulu gücünde 30 adet proje iptal işlemi ile karşı karşıyadır.

Rüzgar Santrallerinin Ülkemizde yaygınlaşması neticesinde;

- Teknoloji Transferi
 - İstihdam Yaratma ve yerli ekipman üretimi
 - Enerji ithalinin sonucu cari açığın azaltılması
 - Sınırsız yerli doğal kaynakların kullanılması
- Sağlanarak ülkemizdeki rüzgar potansiyeli ekonomiye kazandırılacaktır.

Özellikle kuş göç yolları ve kuş ölümleri ileri sürülerek hazırlanan 03.03.2014 tarihinde yayınlanan 2014/1 Sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın Rüzgar Santralleri yatırımlarını kapama genelgesi, yurt dışı ve yurt içi uygulama sonuçlarıyla çalışmaktadır. Ülkemizde akademik çevrelerce uzun süredir yapılan incelemelerde ve hazırlanan ekolojik raporlarda rüzgar türbinlerinden dolayı kuş ölümlerinde bir artışın olmadığı, yoğun kuş göçlerinin yaşandığı bölgelerde ise kuş radan gibi alınacak teknolojik önlemlerle olası kuş ölüm artışının önüne geçilebileceği tartışmasız şekilde açıklanmaktadır.

Bu santraller üretime geçmediği takdirde;

1. Rüzgar Enerjisinde 20.000 MW olarak açıklanan **2023 hedefine ulaşılması mümkün olmayacaktır,**
2. Tamamı özel sektör tarafından karşılanacak olan **1,5 Milyar Euro'luk yatırım yapılamayacaktır,**
3. Söz Konusu Rüzgar Enerjisi Santrallerinin Yıllık Üretimine Göre **300 Milyon Dolar' ılık Doğalgaz ithalatından kaynaklanan cari açığı azaltıcı etkisinden mahrum kalacaktır.**
4. TEİAŞ tarafından bu santrallerin devreye gireceği planlanarak bu güne kadar **100 milyon TL üzerinde harcama** yapılan ve yapımı devam eden trafo merkezleri ve enerji nakil hatları yatırımları **atıl kalacaktır.**
5. Söz Konusu Rüzgar Enerjisi Santrallerinin Yıllık Üretiminden elde edilecek **57 milyon TL Devlet Katkı Payı Gelirlerinden mahrum kalacaktır.**

Söz konusu düzenleme ile ilgili olarak 2013 yılı mayıs ayından bu yana ilgili kurum ve kuruluşlar ile sürdürdüğümüz görüşmeler de ne yazık ki sonuç vermemiştir.

Ülkemiz rüzgar enerjisi potansiyelinin ekonomiye kazandırılması yönünde çalışmalar yürüttüğümüz ve geliştirmeye çalıştığımız sektörümüzün önündeki bu sorunun çözümü adına Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yanlış anlamadan kaynaklandığına inandığımız 03.03.2014 tarihinde yayınlanan 2014/1 Sayılı Genelgenin iptal edilerek, ilgili konuların yeniden ele alınmasını talep eder,

Saygılar sunarız.

TÜRKİYE RÜZGAR ENERJİSİ BİRLİĞİ

**Orman Genelgesinden Etkilenen Projelerin
Yatırım Tutarı**

Bölgenin tamamen kapatılması sonucu iptal olacak Projeler (22 Adet) :	1.003,00 MW
Sulak Alanlara Yakınlığından Dolayı İptal Olacak Projeler (3 Adet):	60,00 MW
İşletmede olup da kapasite artırıp yapılamayacak Projeler (5 Adet) :	180,00 MW

30 Proje Toplamı : 1.243,00 MW

Birim Maliyet : 1.250.000,00 EUR/MW

Toplam Yatırım Tutarı : 1.553.750.000,00 EURO

**Orman Genelgesinden Etkilenen Projelerin
Yıllık Üretimine Göre Doğalgaz İthalatını Azaltıcı Etkisi**

Bölgenin tamamen kapatılması sonucu iptal olacak Projeler (22 Adet) :	1.003,00 MW
Sulak Alanlara Yakınlığından Dolayı İptal Olacak Projeler (3 Adet):	60,00 MW
İşletmede olup da kapasite artırıp yapılamayacak Projeler (5 Adet) :	180,00 MW

30 Proje Toplamı : 1.243,00 MW

% 35 Kapasite Faktörüne Göre Yıllık Çalışma Saati : 3.066,00 Saat

Yıllık Enerji Temiz ve Yenilenebilir Üretimi : 3.811.038.000,00 kWh

Yıllık Üretimine Göre Doğalgaz İthalatını Azaltıcı Etkisi : 304.863.040,00 USD

8 USD Cent / kWh üzerinden hesaplanmıştır.

**Orman Genelgesinden Etkilenen Projelerin
TEİAŞ Yatırımlarına Etkisi**

503 KONUSU Genelge ile 1243 MW kurulu güce sahip 30 adet Rüzgar Enerjisi Santrali Projesinin devreye gireceği planlanarak harcama yapılan ve yapımı devam eden trafo merkezleri ve enerji nakil hatları yatırımları tutarı **100.000.000,00 TL.**

Tahminen hesaplanan bu tutar yatırımlar devreye alınmadığında atıl kalacaktır.

**Orman Genelgesinden Etkilenen Projelerin
Yıllık Üretimine Göre Devletin Katkı Payı Gelirlerine Etkisi**

Yıllık Enerji Temiz ve Yenilenebilir Üretimi : 3.811.038.000,00 kWh
Ortalama Katkı Payı 1,5 Kuruş / kWh alınırsa : 0,015 TL/kWh
Yıllık Üretimine Göre Devletin Katkı Payı Gelirlerine Etkisi : 57.165.570,00 TL

4.BÖLÜM

BASIM SPONSORLARI

INTERCONTINENTAL WIND POWER CONGRESS

IWPC2015
ISTANBUL
INTERCONTINENTAL WIND POWER CONGRESS

30 March - 02 April 2015

Organizer

TÜRKİYE RÜZGAR ENERJİSİ BİRLİĞİ
Türkiye Wind Energy Association

Co-Organizer

EWEA

the european wind energy association

Co-Organizer

GWEC

www.iwpc2015.org

BASIM SPONSORLARI

ADO[®]
ENERJİ

ari-es
ARI-ES ENERJİ

ELTEM-TEK
ELİT ENERJİ TEKNOLOJİ VE YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

 NORDEX

 ÖZTAŞLIYAT
KARA TAŞIMACILIĞI ANONİM ŞİRKETİ

 tefirom

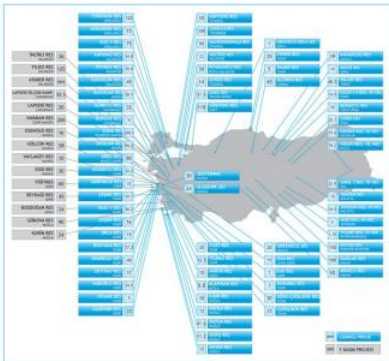

Deneyimimiz ve teknik yetkinliğimiz ile

yenilenebilir enerji projelerinde

Türkiye'nin lider yatırımcılarının çözüm sağlayıcısıyız.

REFERANSLARIMIZ | OUR PROJECTS

ARLES ENERJ

INTERCONTINENTAL WIND POWER CONGRESS

IWPC2015
ISTANBUL

INTERCONTINENTAL WIND POWER CONGRESS

30 March - 02 April 2015

**SAVE
THE
DATE**

www.iwpc2015.org

Organizer

TÜRKİYE RÜZGAR ENERJİSİ BİRLİĞİ
TURKISH WIND ENERGY ASSOCIATION

Co-Organizer

EWEA

THE EUROPEAN WIND ENERGY ASSOCIATION

Co-Organizer

GWEC